Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 8 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 105 | Łódź, Czwartek, 7 maja 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג כ׳ אייר תרצ״א | № 105

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

יוד. סוחרים, פאבריקאנטן און האנדווערקער האבן נעכטן געשטרייקט 3 שעה אין פאביאניץ

א פראטעסט און וויי-געשריי פון גערודפטע יודישע שטייער-צאהלער

פערמאכט די געשעפטען און אפגעשטעלט די ארבייט אין די יודישע פאבריקען און ווערקשטאטען

(פון אונזער ספעציעלען שליח)

פערניכטען דעם יודישען האַנדעל און מלאכה

די פאַביאַניצער יודישע סוחרים, פאַבריקאַנ־טען און האַנדווערקער האָבען נעכטען אויף אַ גאַנץ מוטיגען אופן אויסגעדריקט, עפענטליך, זייער פראַ־טעסט געגען די ספעציעלע שיקאַנעס, וואָס ווערען אין פאַביאַניץ אַנגעווענדעט, דירעקט געגען דער יודישער בעפעלקערונג אויפ׳ן שטייערן־געביט.

עס איז שוין אַ משך פון 3 יאָהר צייט זינט די יודישע בעפעלקערונג פון פאַביאַניץ ליגט אונ־טערן שווערען דרוק פון איבערלאַסטענדע שטיי־ערען, וועלכע האָבען נישט קיין שום בערעכטיגונג און האָבען נאָר, ווי מען זעהט, דעם איינציגען ציל: צו פערניכטען דעם יודישען האַנדעל און מלאכה. דער דאָזיגער ציל ווערט זעהר בולט, ווען מען פער־גלייכט די בעציהונג פון דער אָרטיגער מאַכט צו די קריסטליכע סוחרים, פאַבריקאַנטען און האַנדווער־קער. עס שטעכט פשוט אין די אויגען, ווען מען שטעלט אַנטקעגען די ציפערן פון די שטייערען מיט וועלכע עס ווערען „אָפּגעשאַצט" יודען און מיט וועלכע קריסטען. לויט די דאָזיגע ציפערן בע־קומט זיך דער איינדרוק, אַז יודען פיהרען נאָר קאָלאָסאַלע געשעפטען, בעטרייבען קאָלאָסאַלע פאַב־ריקען און פיהרען אָן מיט גראַנדיעזע האַנדווער־קערייען דאַגעגען קריסטען זענען נאָר פערנומען מיט קליינהאַנדעל, קליינפאַבריקאַציע און קליינ־האַנדווערקעריי.

פאַקטיש איז אָבער די לאַגע אַזאַ, אַז 90 פראָ־צענט פון אָרטיגען יודישען מסחר, פאַבריקאַציע און האַנדווערק, איז נישט מעהר ווי קליינהאַנדעל א. אז. וו. נאָר די שטייערען מיט וועלכע מען איז דאָרט מזכה דער יודישער בעפעלקערונג זענען אַ זעלכע הויכע, וואָס מאַכען אונמעגליך די עקזיס־טענץ. ווי עס ווייזט אויס, זענען דאָס טאַקע אויסען די אָנפיהרער פון דער אָרטיגער שטייער־מאַכט, ווי מיר וועלען עס ווייטער זעהן פון אילוסטרירענדע פאַקטען.

נאָר לאָמיר דערצעהלען כסדר.

דער לייטער פון דער שטייער־עקספּאָזיטור

אין פאַביאַניץ איז קיין זעלבסטשטענדיגער שטייער־אַמט נישטאָ, נאָר אַן׳עקספּאָזיטור פון לאַסקער שטייער־אַמט. די דאָזיגע עקספּאָזיטור שטעהט אונטער דער אָנפיהרונג פון אַ לייטער, וועלכער איז אין דער בעציהונג צו יודען ממש אַכזריות׳דיג. עס העלפען נישט ביי איהם קיין בעטען, קיין וויי־נען, ווי נאָר עס האַנדעלט זיך וועגען אַן׳ענין פאַר אַ יודען. ער שטעלט זיך נישט אָפּ אַפילו פאַר בע־ליידיגען, אַרויסוואַרפען, אָדער בענוצען צינישע אויסדריקען. ער נעהמט נישט אין אַכט קיין שום רעקורס, אָדער אַפּעלאַציע. די שטייער־סומע מיט וועלכע ער האָט איינעם אָנגעוואָרפען, ווערט ביי איהם באין אופן, נישט פערקלענערט, מעג די סומע זיין אבסורדאַל איבערגעטריבען. אַזוי וויל ער און טוט איהם עפּעס!

אין די יודישע סוחרים־ און האַנדווערקער־פעראיינען זענען פערצייכענט פאַקטען, וועלכע קלינגען ממש אונגלויבליך.

אַזוי למשל, איז פראַקטאָקאלירט אין יודישען סוחרים־פעראיין אַזאַ פאַקט:

וואַרפט אַ האַלטער-פעדער און טרעפט דעם שטייער-צאַהלער אין האַנד

אַ יודישער שטייער־צאָהלער איז אַריינגעקומען אין דער עקספּאָזיטור און געבעטען אַ שטייער־הנחה וואו מען האָט איהם אָפּגעזאָגט. דאַגעגען האָט מען איהם דערלאַנגט אַ פּאַפּיר אונטערצושרייבען וועגען דעם זעלבען שטייער. וועלענדיג אונטערשרייבען, האָט דער צאָהלער געבעטען אַ האַלטער־פעדער. ד[illegible] לייטער האָט איהם דאַן געזאָגט, אַז מען דאַרף מיטברענגען אַ פעדער, נאָר אַזוי ווי דער צאָהלער האָט דאָך אָבער פאָרט נישט געקאָנט אונטערשריי־בען אָהן אַ פעדער, האָט איהם דער לייטער נישט דערלאַנגט. נאָר צוגעוואָרפען די פע־ער, אויף אַזאַ אופן, אַז זי האָט איהם מיט׳ן שפּיץ געטראָפען אין האַנד און געמאַכט אַ טיפען שטאָך. די פעדער איז געווען אַ שמוציגע און איינגעגעצט מיט טינט. עס איז לייכט פערשטענדליך, אַז אַזאַ שטאָך קאָן פער־אורזאַכען אַ פערגיפטונג. דער לייטער האָט זיך דער מיט קנאַפּ־וואָס גערעכענט.

אַרויסגעוואָרפען פאַר בעטען ראטעס-צאָהלונג

אַ יודישער שטייער־צאָהלער איז געקומען אין דער שטייער־עקספּאָזיטור און געבעטען דעם לייטער פונאַנדערצולעגען דעם שטייער אויף צאָהלען אין ראַטעס.

דער לייטער האָט דעם שטייער־צאָהלער גע־ענטפערט אויף זיין בקשה מיט פאָלגענדע ווערטער:

— איך האָב נישט קיין כח אייך אַרויסצו־וואַרפען, דאָס וועט שוין טון דער וואָזשני פאַר מיר...

דער וואָזשני, האָט, אויפ׳ן לייטערס בעפעהל, טאַקע אַרויסגעוואָרפען דעם שטייער־צאָהלער.

אויף אַזאַ אופן איז ערלעדיגט געוואָרען די בקשה וועגען ראַטעס.

דער סעקוועסטראַטאָר וועט קומען, ווען אפילו ס׳ווייב און קינדער וועלען שטאַרבען פון שרעק

איינער אַ יודישער שטייער־צאָהלער, וועלכער האָט נישט געקאָנט איינצאָהלען דעם אַרויפגעשראָפּ־טען שטייער, האָט בעקומען אַ מיטטיילונג פון דער עקספּאָזיטור, אַז אין אַ בעשטימטען טאָג וועט צו איהם קומען דער סעקוועסטראַטאָר, איינמאָהנען דעם שטייער. אין דער זעלבער צייט איז די פרוי פון זעלבען שטייער־צאָהלער געפעהרליך קראַנק גע־וואָרען, זייענדיג אַ האַרץ־ליידענדע. דער דאָקטאָר האָט אָנגעזאָגט מען זאָל נישט דערלאָזען, אַז די פרוי זאָל האָבען די קלענסטע אויפרעגונג, אַנדערש איז איהר לעבען איינגעשטעלט.

ריכטענדיג זיך אויף דעם סעקוועסטראַטאָר, וו[illegible] וואָס האָט געזאָלט קומען אויף צומאָרגענס און וויסענדיג, אַז דאָס ערשיינען פון סעקוועסטראַטאָר קאָן אויפזיין קראַנקע פרוי ווירקען קאַטאַסטראָפאַל, איז ער אַוועק אין דער שטייער־עקספּאָזיטור און געבעטען דעם לייטער, ער זאָל שיקען מיט עטליכע טעג שפּעטער דעם סעקוועסטראַטאָר צוליב דער קראַנקהייט פון דער פרוי און דערביי איהם איבער־געגעבען, וואָס דער דאָקטאָר האָט געזאָגט.

דער לייטער האָט דערויף געענטפערט:

— אויב ס׳ווייב מיט די קינדער וועלען אַפילו שטאַרבען דערפון, וועט אויך דער סעקוועסטראַטאָר קומען צו דיר.

אַנדערע שטייער־צאָהלער האָט דער לייטער גע ענטפערט:

— פאַר וועמען די שטייערען זענען צו הויכע, דער זאָל ליקווידירען זיין געשעפט.

עס זענען אין יודישען סוחרים־פעראיין נאָך פּראָטאָקאָלירט אַ סך אַזעלכע פאַקטען. מיר ברענגען אָבער נישט אַלע רעגיסטרירטע פאַקטען, וויל מיר האַלטען, אַז די איניגע, וואָס מיר האָ־בען דאָ פערצייכענט, אילוסטרירען שוין גענוג די בעציהונג פון דעם לייטער צו די יודישע שטייער־צאָהלער.

יודען בעטרעפען 75 פראצענט פון די שטייער-צאהלער און אין דער שאַצונגס-קאמיסיע זענען יודען פערטרעטען אויף 40 פראצענט

פאַביאַניץ צעהלט 3000 שטייער־צאָהלער, דע־רונטער צעהלען יודען 75 פראָצענט פון די צאָה־לער. אין דער שאַצונגס־קאָמיסיע זענען יודען אָבער נאָר פערטרעטען אויף 40 פראָצענט. אויף 10 מיט־גלידער, זענען פאַראַן נישט מעהר ווי 4 יודען. אַזוי אַז די יודישע מיטגלידער פון דער קאָמיסיע ווערען מאַיאָריזירט און מוזען מיט האַרץ־ווערטאַג צוקוקען ווי מען בעלאַסטעט אויף אַן׳אונגערעכ־טען אופן די יודישע שטייער־צאָהלער מיט הויכע שטייערען, וואָס זיי זענען גאָר נישט בכח צו צאָה־לען. די יודישע מינדערהייטס־מיטגלידער זענען אין דער קאָמיסיע איבגאַנצען מאַכטלאָז, ווערען טאַקע, דאָרט די יודישע שטייער־צאָהלער, אָפּגעגע־משפט לויט׳ן ווילן־געפעלען פון דער מעהרהייט.

וואס גרעסער דער קריזיס העכער די שטייערען

נישט־קוקענדיג, וואָס אין היינטיגען יאָהר האָט זיך דער קריזיס נאָך מעהר פערשאַרפט, האָט מען אויף די יודישע שטייער־צאָהלער אַרויפגעלעגט שטייערען 4—5 פאַכיג העכער, ווי אין פאַריגען יאָהר און אין מאַנכע פאַלען, נאָך העכער. עס זע־נען פאַראַן געהעכערטע שטייערען פון 100 זל. —אויף קנאַפּע זיבען הונדערט. און דאָס אַלץ אָהן שום בעגרינדעטען מאָטיוו. קיין שום טענות און בעווייזען העלפען נישט. אַזוי איז אָפּגעשפּ׳סק׳נט און פערפאַלען.

עס האָט זיך אַזוי אַרום געשאַפען אַ לאַגע אָהן אַן׳אויסוועג, און גלייכצייטיג איז דערפיהרט גע וואָרען צו אַ שטימונג, אַז

עס איז שוין נישט פערהאַן, וואס צו פערלירען.

די יודישע שטייער־צאָהלער האָבען זיך אַרומ געזעהען, אַז אויב עס זאָל ווייטער אַזוי אָנגעהן, וועלען גאָר בקרוב פאַקטיש אונטער [illegible] וועַ־רען, אין פאַביאַניץ, די הויפּט־קוואַלען פון יודישע פרנסות, יודען וועלען זיך מוזען אַרויסטראָגען פון די צווייגען פון מסחר, פאַבריקאַציע און האַנדווער־קעריי און דערביי וועלען זיי מוזען אויך פערלירען זייער ביסעל האָב און גוטס, פאַר די שטייער־חובות.

מיט איין וואָרט: יודישע שטייער־צאָהלער האָ־בען זיך אַרומגעקוקט, אַז זיי ווערען אויסגעשטעלט פאַר „ריינע אָרימעלייט", אַז זייער גאַנצע אַרבייט און אָנגעשטרענגטע מיה, שטויסט זיך אָן מיט ביי־ווילינע פערניכטונגס־כוונות, געגען וועלכע עס איז אַן׳אומזין צו בענוצען דעם וועג פון בקשות און שתדלנות.

אין די רייהען פון די יודישע שטייער-צאהלער איז אַריינגעדרונגען די פער-צווייפלונג

און די דאָזיגע פערצווייפלונג האָט דאָס וויקטירט און אויפגעצוואונגען דעם עפענטליכען אַרויסטריט, דעם עפענטליכען פּראָטעסטירענדען וועה־געשריי, וואָס האָט זיך אויסגעדרוקט אין פערמאַכען, אין מי־טען העלען טאָג, די קראָמען, געשעפטען און אָפּ־שטעלען פאַבריקען און וואַרקשטאַטען, אויף עטליכע שעה, אין סאַמע ברען פון דער אַרבייט.

אַלגעמיינע פראטעסט-פערזאַמלונג

אויף שבת, דעם 2. מאַי, אין אָוו[illegible] איז צו־זאַמענגערופען געוואָרען אַ גרויסע פערזאַמלונג אין וועלכע עס האָבען זיך בעטייליגט אַלע יודישע סוח־רים־ און האַנדווערקער־פעראייבען. די רעדעס זענען געווען אַן׳אויסדרוק פון איין גרויסען וועה־געשריי פון געפּלאָגטען יודישען סוחרטום און האַנדווערקער־אום. איינשטימיג איז אָנגענומען געוואָרען פאָל־גענדע

פראטעסט-רעזאלוציע:

די פערזאַמעלטע דעם 2. מאַי 1931 אויף דער פּראָטעסט־פערזאַמלונג פאַבריקאַנטען, סוחרים און האַנדווערקער־יודען אין פאַביאַניץ אין דער צאַהל פון צירקא 1000 מאַן פּראָטעסטירען ווי אַמשאַרפס־טען געגען דער טענדענציעזער אויסמעסטונג פון אומזאַץ־שטייער פאַר דעם יאָהר 1930 דורך די היגע שאַצונגס־קאָמיסיע פאַר די ענינים פון איב־דוסטרי־שטייער פון אומזאַץ אין דער ריכטונג פון אַ בעדייטענדער און צו גרויסער בעלאַסטונג מיט שטייערען די גרויסע מאַסע פון יודישע צאָהלער, וועלכע עס דראָהט צוליב דעם אַ ליקווידאַציע פון די אונטערנעהמונגען און ווערקשטעלען און אויך אַ מאַטעריעלע רואין, ביי אַ גלייכצייטיגען פּאָוואָרי־זירען אַן׳אַנדערן טייל פון די צאָהלער.

— פּראָטעסטירען ווי אַמשאַרפסטען דאָס צו שטרענגע איינמאָהנען די שטייער־חובות דורך דער היגער עקספּאָזיטור פון לאַסקער שטייער־אַמט, וועל־כער ברענגט די היגע צאָהלער גרויסע שאָדענס און אַ חורבן פון זייער עקזיסטענץ.

— ווי אויך טאַדלען ווי אַמשאַרפסטען דעם אופן פון פערהאַלטען זיך פון דעם לייטער פון דער הי־גער עקספּאָזיטור פון לאַסקער שטייער־אַמט אין בע־צוג צו די צאָהלער, וועלכער בעשטעהט אין חוזק מאַכען פון זייערע הייליגסטע פערזענליכע געפיה־לען, בעליידיגען און בעהאַנדלען די צאָהלער אין אַ פאָרם, וועלכע איז אין דער העכסטער מאָס נישט ווירדיג פאַר אַ מלוכה־בעאַמטען.

ד[illegible] פערזאַמעלטע זעהען אין דער טאַקטיק פון לייטער פון דער עקספּאָזיטור פון לאַסקער שטייער־אַמט אַ בולט׳ע טענדענץ צו שאַדען דער אָרטיגער אינדוסטרי, האַנדעל און האַנדווערק און דעם ווילען זיך צו דערדיבען אַן׳אַוואַנס אויף דעם חשבון פון דער עוולה פון די אָרטיגע צאָהלער און פערלאַנגען: אַ באַלדיגע ענדערונג אויף דעם פאָסטען פון לייטער פון דער עקספּאָזיטור פון לאַסקער שטייער־אַמט אין פאַביאַניץ, דורכפיהרען אַ רעוויזיע פון די אויסמעסטונג פון אומזאַץ־שטייער פאַר דעם יאָהר 1930 און בעשטימען אַ העלפט מיטגלידער פון שאַ־צונגס־קאָמיסיעס פאַר די ענינים פון אומזאַץ־ און הכנסה־שטייער אין פאַביאַניץ פון צווישען די יו־דישע צאָהלער, וועלכע בעטרעפען 75 פּראָצענט פון אַלע אָרטיגע צאָהלער.

די פערזאַמעלטע בעשליסען צו שטיצען זיי־ערע פאָדערונגען דורך אַ פּראָטעסט, וועלכער וועט זיך אויסערדעם אויך אויסדריקען דורך צומאַכען די געוועלבער מיטוואָך, דעם 6. מאַי אויף 3 שעה פון 11 אינדערפריה ביז 2 נאָכמיטאָג און די אינ־דוסטרי־אונטערנעהמונגען דעם גאַנצען טאָג.

פאַבריקאַנטען און סוחרים־פעראיין אין פאַביאַניץ.

צענטראַל יודישער האַנדווערקער־פעראיין אין פוילען, אָפּטיילונג אין פאַביאַניץ.

יודישער האַנדווערקער־פעראיין אין פאַביאַניץ.

צענטראַלער יודישער קליינהענדלער־פעראיין אין פוילען, אָפּטיילונג אין פאַביאַניץ.

די דאָזיגע רעזאָלוציע איז נעכטען פולשטענדיג אויסגעפיהרט געוואָרען.

אַ חוץ דעם איז די רעזאָלוציע איבערגעשיקט געוואָרען צום פינאַנץ־מיניסטעריום אין וואַרשאַ, צום יודישען קאָלאָ אין סיים, צום קלוב פון די יו־דישע ב.ב.־דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען, צום וואָיע־וואָדע, צום לאַסקער פינאַנץ־אַמט, צום סטאַראָסטע און צו דער האַנדעלס־ און אינדוסטרי־קאַמער.

דערפון איז צו זעהן, אַז די יודישע אָרגאַניזאַ־ציעס אין פאַביאַניץ בעהמען אויף זיך די פולע אַח־ריות פאַר זייער האַנדלונג און טראָגען אויך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אַלעם, וואָס זיי גיבען איבער וועגען דעם לייטער פון פאַביאַניצער שטייער עקספּאָזיטור.

דער זיינער האט געשלאגען 11

ווען מיר זענען נעכטען אַריינגעקומען אין

(ווייטער זעה 2־טע זייט).

א מלחמה מיט די סאוויעטען ווערט צוגעגרייט דורך יאפאן

פ א ר י ז, 6 (ספ. טעל.) אין די היגע פאָליטישע קרייזען גייען ארום ספענסאציאָנעלע קלאנגען וועגען דער מאָביליזאציע פון סאָוויעטישען מיליטער אין סיביר.

די הויפט-סיבה פון דער דאָזיגער מיליטער-קאָנצענטראציע זאָל זיין דער פערשארפטער קאָנפליקט צווישען רוסלאנד און יאפאן.

ווי די פראנצויזישע צייטונגען שרייבען פיהלט זיך יאפאן בעדראָהט פון קאָמוניזם און רוסישען אימפעריאליזם און אויך און דעריבער גרייט זי זיך פיבערהאפט צו א מלחמה מיט די סאָוויעטען און צו דעם צוועק בויט זי אויס אין א זעהר שנעלען טעמפאָ איהר קריגס-אינדוסטריע, און פיהרט אדורך א רעאָרגאניזאציע פון דער אַרמעע.

אויפ'ן לאָנדאָנער און פאריזער מארק קויפען איין די יאפאנישע אגענטען אין די לעצטע חדשים גרויסע סכומים רויה-שטאָפען וואָס דינען צום אויסארבייטען פון אויפרייס-מאטעריאל.

די סאָוויעטען קוקען אויף די דאָזיגע יאפאנישע פאָרבערייטונגען מיט גרויס חשד און ווילען שוין איצט דאָקומענטירען זייער פערטיידיגונגס-גרייטקייט.

דער גרויסער סאָוויעטיש-יאפאנישער קאָנפליקט אינטערעסירט ספעציעל אמעריקא און כינא.

שטרייק אין די אפטייקען פון דער טאמאשאווער קר.-קאסע

צוליב דעם וואָס אין דער אפטייק פון דער קראנקען-קאסע אין טאָמאשאָוו, האָט מען געוואָלט פערקלענערען די לוינען אויף 20 פראָצ. האָבען די פארמאצעווטען און דער פערזאָנאַל פון דער לאבאָראטאָריע פערשטרייקט.

5 ליסטעס צו די קהלה-וואהלען אין פאביאניץ

פ א ב י א ניץ, 6. (טעלעפאָניש) צו די וואהלען צו דער יודישער קהלה זענען דאָ איינגעטראָגען געוואָרען 5 ליסטעס: פאָלקיסטען, אונפארטייאיש-רעליגיעז-נאציאָנאלע, „אגודה", פועלי אגודת ישראל און קליינהענדלער. די ציוניסטען נעהמען אפיציעל נישט קיין אנטייל אין די וואהלען.

די אויפקלערונג פון דער לאגע

וועגען רעגירונגס-ענדערונגען און סיים-סעסיע

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאָניש) די קאָנפערענצען אין דער רעגירונג הערען נישט אויף, ווי די צייטונגען טיילען מיט שטעהט דאָס אלץ אין צוזאמענהאנג מיט די ענדערונגען אין דער רעגירונג, וועלכע דארפען אינגיכען פאָרקומען און מיט דער טאָג-אָרדנונג פון דער אויסערגעוועהנליכער סיים-סעסיע.

וואָס שייך דער טאָג-אָרדנונג פון דער סיים-סעסיע וועט זיך אויף איהר געפונען די געזעצען וועגען זעלבסט-פערוואלטונגען און די בייע דינסט-פראגמאטיק פאר מלוכה-אָנגעשטעלטע.

די וואהרשיינליכסטע רעגירונגס-ענדערונגען וועלען זיין פאָלגענדע. מיניסטער פריסטאר וועט ווערען פרעמיער און האנדעלס-מיניסטער וועט זיין דער פאָסט-מיניסטער בערנער.

יודישער יונגערמאן ארויסגעוואָרפען געוואָרען פון צוג

און געבליבען א טויטער אויף דער באהן-ליניע

לעמבערג, 6 (טו) ביי דער באהן-ליניע האָט מען געפונען א צושניטענעם טויטען קערפער. ווי ס'האָט זיך ארויסגעשטעלט איז דאָס דער 33-יעהריגער שניידער-ארבייטער מענדעל לאָקנער. ווי מען איז זיך משער איז לאָקנער ארויסגעוואָרפען געוואָרען פון צוג.

אינטערפעלאציע אין ענגלישען פארלאמענט

וועגן די אונטערהאנדלונגען פון דער ענגלישער רעגירונג מיט דער יוד. אגענץ

לאָנדאָן, 6 (יט"א טעלעגראפיש) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האָט דער בעקאנטער אנטי-ציוניסטישער דעפוטאט דאָווארד בויי אינטערפעלירט דעם וויצע-קאָלאָניען-מיניסטער שילס מכוח די אונטערהאנדלונגען פון דער רעגירונג מיט דער אגענץ.

שילס האָט געענטפערט, אז אזעלכע געשפרעכען קומען פאָר. ער קאָן אידם אָבער נישט אָפגעבען פון זיי א בעריכט.

— צי קאָן אָבער דער קאָלאָניען-מיניסטער, לכל הפחות, פערזיכערן, אז ס'וועלען שוין מעהר נישט פערלעצט ווערען די בעשטימונגען פון „ווייס-בוך"?

— איך גלויב, אז דער געעהרטער דעפוטאט ריכט זיך אליין נישט, אז איך וועל איהם דערויף געבען אנ'ענטפער.

שטרענגע שטראפען פאר שענדען יודישע בית-עלמינס

ב ע ר ל י ן, 6 (טו) די דייטשע רעגירונג האָט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג ווי אמשטרענגסטען צו בעשטראָפען די פערזאָנען, וועלכע מ'וועט כאפען ביים שענדען יודישע בית-עלמינס.

נעכטיגער 3-שעה'דיגער פראָטעסט-שטרייק אין פאביאניץ

(ענדע פון 1-טער זייט).

שטאָט, האָט דער מאַגיסטראַט-זייגער גראָד אויסגעשלאַגען 11, באַלד דערויף האָבען זיך דערהערט סיגנאַלען פון פאַבריק-סירענעס, וואָס האָבען אָנגעזאָגט, אַז אַט שטעלען זיך אָפּ די פאַבריקען, די אַרבייטער פערלאָזען די מאַשינען און לאָזען זיך אַרויס אין גאַס.

אין דער זעלבער צייט

זענען פערמאַכט געוואָ ען אַלע יוד. געשעפטען, קראָמען און געוועלבער.

נישט נאָר אין די פראָנט-גאַסען, נאָר אויך אין די פערוואָרפענסטע געסלעך איז דאָס זעלבע געטון געוואָרען, מיר האָבען אַדורכשפּאַצירט כמעט אַלע גאַסען און געסלעך פון שטאָט און נישט קיין איין יודיש געוועלב, אָדער קראָם איז געווען אָפען. אַלץ איז געווען פערמאַכט.

אין די יודישע גאַסען האָבען אויך

קריסטען פערמאַכט זייערע געשעפטען אַלס צייכען פון סאָלידאַריטעט צום יודישען בעל-עולה'טען סוחר

די גאַסען האָבען פלוצים בעקומען אַן אויסזעהען פון אַ רוה-טאָג. דער איינדרוק אין שטאָט איז געווען אַ געוואַלדיגער. די בעפעלקערונג האָט זיך אַזוי אַרום איבערצייגט, אַז עס האָט שוין פאַקטיש איבערגעשטיגען די מאָס פון עוולות לגבי דעם יודישען שטייער-צאָהלער.

אויב ביים היינטיגען טאָג איז מעגליך געווען, אַז אַ יודישער קרעמער זאָל אין מיטען טאָג פערמאַכען זיין קראָם אויף עטליכע שעה, האָט דאָס דערפיהרט צו דער איבערצייגונג, אַז די שטייער-שרויף האָט געווירקט אינקוויזיטאָריש אויף דעם יודישען שטייער-צאָהלער און מאַכט איהם אוממעגליך ווייטער צו עקזיסטירען, דעריבער שרייט ער אין גרויס יסורים אין דער עפענטליכקייט אַריין מיט דער הילף פון פראָטעסט-שטרייק.

אין אַלע האַנדווערקער-ווארשטאַטען האָט זיך אָפּגעשטעלט די אַרבייט

נישט געווען קיין יודישער בעל-מלאכה אין פאַביאַניץ, וועלכער איז נעכטען נאָך 11 אַ זייגער געזעסען ביי זיין ווערקשטעל. קיינעם האָט מען נישט בעדאַרפען טרייבען דערצו, אַלע האָבען פריי-ווילינ אויסגעפיהרט דעם שטרייק-בעשלוס, ווייל אַלע פיהלען דעם זעלבען פיין און די זעלבע פלאָג. די צרות הרבים האָבען פעראייניגט אַלעמען צו איין אין דעם זעלבען אַרויסטריט.

אין די יודישע פאַבריקען האָט מען אָפּגעשטעלט די אַרבייט

און די קריסטליכע אַרבייטער האָבען נישט געשטעלט קיין שום ווידערשטאַנד און אויסגעפיהרט דעם בעפעהל פון די דירעקציעס, אָפּצושטעלען די אַרבייט.

פּאָליציי האָט די גאַנצע צייט אָפּגעהיטען די אָרדנונג און נישט געמאַכט קיין שום שטערונגען ביים פערמאַכען די געוועלבער און קראָמען.

מיר האָבען בעזוכט עטליכע יודישע קרעמלעך איז פשוט צו שטוינען ווי מען האָט געקאָנט די קרעמער, וועמענס פערמעגענס עס דערגרייכט נישט קיין עטליכע הונדערט זל. בעשטייערען מיט הונדערטער זל. די ביזוויליגע בעציהונג צו די דאָזיגע קרעמער, רייסט פשוט די אויגען.

2 אַ זייגער ביינאַכט

האָט זיך צוריקגעשטעלט דאָס נאָרמאַלע האַנדעלס- און אַרבייטס-לעבען אין שטאָט. די געשעפטען זענען צוריק געעפענט געוואָרען, אין די ווערקשטאַטען און פאַבריקען האָט מען ווידער גענומען אַרבייטען.

דעם גאַנצען טאָג איז אָבער די שטאָט נאָך געווען אונטערן איינדרוק פון פראָטעסט-שטרייק און אומעטום האָט מען נישט אויפגעהערט צו רעדען וועגען דער שווערער לאַגע פון די יודישע שטייער-צאָהלער, וועלכע זענען, געגען זייער ווילען געצוואונגען געוואָרען אָנצעווענדען שטרייק-מיטלען, וואָס זאָל דינען אַלס אויסדרוק פון זייערע שטייערען לײדען.

היינט פאָהרט אויך אַרויס אַ געמישטע דעלעגאַציע קיין וואַרשא צו אינטערווענירען ביי דער העכערער שטייער-מאַכט וועגען שווערען גורל פון פאַביאַניצער יודישען שטייער-צאָהלער און זיך צו בעמיהען עס זאָל געמאַכט ווערען אַ סוף צו די ספעציעלע שיקאַנעס און רדיפות, וואָס ווערען ביז איצט בענוצט לגבי דעם יודישען סוחר, האַנדווערקער און פאַבריקאַנט אין פאַביאַניץ.

ב. ה.

גראַנדיעזע וויסענשאַפטס-עקספּעדיציע אויפ'ן נאָרד-פּאָל

די לופט-שיף „גראַף צעפּעלין" און ווילקינס אונטערוואַסער-שיף

ב ע ר ל י ן, 6 (טו) צווישען דער לופט-שיף בוי-געזעלשאַפט „צעפּעלין" און דער אמעריקאנישער הירסט פרעסע איז געשלאָסען געוואָרען אנ'אָפּמאַך, לויט וועלכען די לופט-שיף „גראַף צעפּעלין" זאָל אונטערנעהמען א וויסענשאַפטליכע עקספּעדיציע אין די פּאָלאַר-געגענדען. דער ציל איז, אז דער „צעפּעלין" זאָל זיך שטעלען אין פערבינדונג מיט הערבערט ווילקינס, וועלכער נעהמט אונטער אזא וויסענשאַפטליכע רייזע אין אנ'אונטערוואַסער-שיפעל.

די לופט-שיף און די אונטערוואַסער-שיף דאַרפען זיך טרעפען נאָהענט צום נאָרד-פּאָל. מיט דער לופט-שיף וועלען מיטפאָהרען 9 פּראָמינענטע וויסענשאַפטס-מענשען, צווישען זיי איין פּרוי. דייטשלאַנד, אמעריקא, ענגלאַנד און סאָוויעטן-רוסלאַנד וועלען זיין בעטייליגט אין דער דאָזיגער עקספּעדיציע. אויפ'ן צעפּעלין וועלען זיך געפינען 45 פּאַסאַזשירען. די שיף וועט אַרויספליהען אין מיטען יולי. די עקספּעדיציע ווערט פינאַנסירט דורך דעם פּרעסע-מאַגנאַט הירסט.

גלייכבערעכטיגונג פאר יודען אין שפּאַניע

יודישע אימיגראַציע וועט בעזונדערס בעגינסטיגט ווערען

מ א ד ר י ד, 6 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין מיניסטעריום פאר יוסטיץ און אינערליכע ענינים האָט מען איינגענומען דעם פּאַרשטעהער פון יט"א און איהם ערקלערט, אז די רעגירונג וועט אַרויסגעבען א געזעץ, אין וועלכען ס'וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז אלע בירגער האָבען גלייכע רעכט, איינשליסליך אויך די יודען.

בעזונדערס האָבען די מיניסטאָרען געבעטען דעם יט"א-פּאַרשטעהער זאָל איבערגעבען דער יודישער וועלט וועגען די פריינדליכע געפיהלען פון דער רעפּובליקאַנישער רעגירונג צום יודישען פאָלק. די מיניסטאָרען האָבען פערזיכערט, אז עס וועלען נישט געמאַכט ווערען קיין שום בעגרענצונגען פאר יודען-אימיגראַנטען אין די ראַהמען פון עמיגראַציע-מעגליכקייטען.

דער וויצע-אַרבייטס-מיניסטער האָט צוגעזאָגט, אז יודישע אימיגראַנטען וועלען בעזונדערס בעגינסטיגט ווערען.

אכטונג, שטעפּער-מייסטער!

מיר, אַ צאָהלרייכע גרופּע מיטגלידער פון שטעפּער-צעך סאָלידאַריזירען זיך פאָלשטענדיג מיט דעם אָנאָנס, וועלכער איז געדרוקט געוואָרען אין „נייעם פאָלקסבלאַט" פון 5/5 וועגען איבערגעריסען די האַנדעלס-בעציהונגען מיט דעם לעדער-סוחר ה' חיים בורע (נאָוואָמיעסקאַ 3).

מיר בעטען אַלע שטעפּער-מייסטער פון לאָדזער אומגעגענד זיך מיט אונז צו סאָלידאַריזירען.

אַ גרופּע שטעפּער-מייסטער.

פעראיין פון פּראָפעסיאָנ. אַסעקוראַנץ-אַגענטען

15 צעגעלניאַנאַ 15 (פריהער 51).

פרייטאָג, דעם 8-טען ד. ח. 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל

אַ פערזאַמלונג

פון אַלע פערזיכערונגס-אַגענטען.

מיטגלידער און נישט-מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען. עס האַנדעלט זיך אין אייערע אייגענע אינטערעסען.

די פערוואַלטונג.

2664

אַנ'אַרט צו שלאָפען

פאר 2 אַנשטענדיגע פריי ליינס ביי אַנ'איינזאַמער פרוי איז אָפּצוגעבען

צו ערפאַהרען זגערזשער 42 פראָנט, 1 שטאָק ביי וואַלנאָוויטש

ENGLISH

פאר אָנפאַנגער און פאָרטגעשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט אַ פעהיגער פעדאַגאָג. — אָפּפרעגען אין אדמיניסטר. פאר „Mir"

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע

ב. ווינבערג

38 פּיעטריקאַווער 38

:—: טעלעפאָן 143-82 :—:

גענוועזענער מיליטער-בעאַמטער

ב. מאָז

№ 10 פּיעטריקאַווער

שרייבט ביטעס און גיט געוויסענהאַפטע עצות אין אַלע

מיליטער-ענינים.

אַ לאַקאַל

אין צענטרום שטאָדט, 20 אָדער 25 מעטער די לענג

ווערט געזוכט צו דינגען.

צו ערפאַהרען וועגען אַלע איינצעלהייטען אין טישלער-בייסטער-צעך, בזשעזשינער 7.

2657

לאדז. 7 מאי 1931

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז 7 מאי 1931

דאָס איינציגע מיטעל איז באָיקאָט

אַזוי מיינט דער געוו. צאַרישער פּרעמיער קאָקאָווצעוו דאַרפען די מלוכות קעמפען געגען די סאָוויעטען

דער פּאַריזער קאָרעספּאָנדענט פון „נייעם ווינער זשורנאַל" האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט דעם אַמאָליגען רוסישען פינאַנץ־מיניסטער און פּרעמיער גראַף קאָקאָווצעוו, וועגען דער ראָל און בעדייטונג פון סאָוויעטישען דעמפּינג און וועגען דער פראַגע פון אונטערשטיצען די סאָוויעטען דורך די קאַפּיטאַליסטישע מלוכות.

די סאָוויעטישע פּאָליטיק, האָט געזאָגט דער געוו. צאַרישער פּרעמיער, האָט געבראַכט אַ תהום פון אומגליקען פאַר דער ווירטשאַפט אין דער וועלט. דירעקט אָדער אינדירעקט ליידען אַלע מלוכות פון דער סאָוויעטישער „פּיאַטילעטקע", די ווירטשאַפטליכע פּאָליטיק פון די אייראָפּעאישע מלוכות איז נישט קיין קלאָרע, זי איז פול מיט ווידערשפּרוכען און איז אונבעהאָלפען: היינט פערקויפען זיי זייערע סחורות מאָסקווע, מאָרגען קויפען זיי אַליין, איבערמאָרגען רייסען זיי איבער אַלע בעציהונגען מיט די באָלשעוויקעס. כדי צו היילען די סאָוויעטישע קראַנקהייט, דאַרף מען פריהער שטעלען דעם ריכטיגען דיאַגנאָז.

קאָקאָווצעוו האַלט, אַז דער פינפיאָהר־פּלאַן איז פאַר די סאָוויעטען געווען אַ נויטווענדיגקייט, כדי צו בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט, וואָס האָט גענומען הערשען אין לאַנד נאָכ'ן אָפּשאַפען דעם נעפּ. סטאַלין האָט אויך געמוזט עפּעס אָקעגענשטעלען דער אַגיטאַציע, פון די טראָצקיסטען, וועלכע האָבען געפאָדערט די אינדוסטריאַליזאַציע פון לאַנד.

קאָקאָווצעוו געהט אַרויס פון געדאַנק, אַז די „פּיאַטילעטקע" פאָדערט אונגעהויערע געלד־מיטלען, וועלכע די סאָוויעטען וועלען נישט בעוויזען אַרויסצובעקומען, די סאָוויעטען זענען געצוואונגען אויסצופערקויפען פון לאַנד אַלצדינג, וואָס עס לאָזט זיך נאָר.

לויט מיין מיינונג, זאָגט קאָקאָווצעוו, איז דער באָלשעוויסטישער פּלאַן פון אַ היפּער־אינדוסטריאַליזאַציע פערמשפּט צום אונטערגאַנג. דעריבער קאָן איך זיך נישט בעציהען אַזוי טראַגיש צו דער געפאַהר פון סאָוויעטישען דעמפּינג. סאָוויעט־רוסלאַנד פערקויפט איהרע זאַפּאַסען און וועט דערנאָך זיין געצוואונגען אָפּצושטעלען דעם עקספּאָרט. און גלייכצייטיג דערמיט וועלען די סאָוויעטען אויפהערען צו צאָהלען זייערע קרעדיטאָרען, אַזוי ווי אָבער די זאַפּאַסען זענען גאַנץ בעדייטענד, איז דער דעמפּינג דאָך אַ געפאַהר פאַר דעם אייראָפּעאישען מאַרק.

קאָקאָווצעוו איז געגען אַ בעוואָפנעטער אינטערווענץ אין רוסלאַנד. דאָס ריכטיגסטע מיטעל אין קאַמף געגען די סאָוויעטען האַלט ער, איז אַ באָיקאָט מצד אַלע מלוכות. די סאָוויעטען וואָלטען גאָר גיך געפאַלען, ווען זיי וואָלטען נישט געוואָרען אונטערשטיצט דורך די גרויסע אייראָפּעאישע קאַפּיטאַליסטען. לאָיד דזשאָרדזש האָט אַמאָל געזאָגט, דערמאָנט קאָקאָווצעוו, אַז ענגלאַנד האַנדעלט אַפילו מיט מענשענפרעסער, דאָס קלינגט זעהר בעוואוסטזיניג, אָבער פערקויפען מענשענפרעסער מעסערס, מיט וועלכע זיי וועלען אונז מאָרגען [illegible], הייסט נישט גלויבען אין די אייגענע כוחות דאָס איז אַ בעווייז פון קורצזיכטיגקייט.

עקס־קעניג אַלפאָנס אַלס פינאַנסיסט

ער האָט מעהר געזאָרגט פאַר זיך, ווי פאַר דער מלוכה

די לאָנדאָנער סיטי פיהרט איצט דורך אַ גרעסערע טראַנזאַקציע: זי ברענגט אין אָרדנונג דאָס פּריוואַטע פערמעגען פון דעם שפּאַנישען עקס־קעניג אַלפאָנס.

דער געוו. קעניג פון שפּאַניען, איז ווי בעקאַנט זעהר אַ רייכער מענש. ער האָט זיך פערנומען מיט די ענינים פון דער מלוכה, אָבער גלייכצייטיג האָט ער זעהר און זעהר נישט פערגעסען אין זיינע אייגענע אינטערעסען. ער האָט זיך נישט בעגנוגענט מיט דער גרויסער פּענסיע וועלכע ער האָט בעקומען אַלס קעניג, און וועלכע האָט דערגרייכט אין די הויכע מיליאָנען, נאָר ער האָט מיט אַלע מיטלען געזוכט צו פערגרעסערען דאָס אייגענע פערמעגען, ער האָט געהאַט מעהר גליק אויף דער בערזע ווי אויף דעם טראָן. ער האָט געוואוסט וואָסערע אַקציעס מען דאַרף קויפען און וואָסערע מען דאַרף אויסמיידען, ער איז דאָך געווען גוט אינפאָרמירט וועגען געשעפטליכען מצב פון די אונטערנעהמונגען אין לאַנד און אַ חוץ דעם האָט ער אויסגעאיבט אַ דרוק אויף דער פונאַנדערטיילונג פון די מלוכה־בעשטעלונגען און קרעדיטען. מען האָט אַפילו נישט געדאַרפט האָבען קיין גרויסען פינאַנציעלען טאַלאַנט, כדי ביי אַזעלכע בעדינגונגען צו קומען צו אַ גאַנץ בעדייטענדען פערמעגען. וואָס דערגרייכט די שעהנע סומע פון דריי מיליאָן פונט אָדער 130 מיליאָן זלאָטי.

דאָס דאָזיגע פערמעגען איז אַלפאָנס'ן געלונגען אַרויסצופיהרען פון שפּאַניען, איצט האָט דער עקס קעניג אַ גרויסען קלאָפּאָט מיט דעם, ווי אַזוי צו לאָקירען זיין געלד. ער פערקויפט אויס די שפּאַנישע ווערט־פּאַפּירען און שאַפט זיך איין די זיכערסטע פּאַפּירען אין דער וועלט. די ענגלישע.

אין זיין מאַניפעסט ביי דער אַבדיקאַציע האָט דער געוו. קעניג פערזיכערט אַז ער פערלאָזט נישט אויף אייביג דאָס געליבטע פאָטערלאַנד און אַז ער גלויבט זיך נאָך אומצוקעהרען קיין שפּאַניען. וויזט אויס, אַז דער גלויבען איז עפּעס נישט אַזוי שטאַרק. אויב דער קעניגליכער אַלפאָנס וויל אַזוי פטור ווערען פון זיינע אייגענע פּאַפּירען.

אַנטי־יודישע עקסצעסען אין דעם בערלינער אוניווערזיטעט

בערלין. (יט"א) פון די יודישע סטודענטען־קרייזען ווערט מיטגעטיילט דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור וועגען פאָלגענדע געשעהענישען, וואָס האָבען זיך אָפּגעשפּילט אין בנין פון בערלינער אוניווערזיטעט דעם 2־טען מאַי, און וועגען וועלכע די בערלינער פּרעסע האָט גאָרנישט מיטגעטיילט:

דעם 1־טען מאַי האָט איבער דער אוניווערזיטעט עטליכע אויגענבליק געפלאַטערט אַ רויטע פאָהן. ביז איצט איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען ווער עס האָט די פאָהן אַרויסגעהאָנגען, דער דאָזיגער פאַל האָט אַרויסגערופען אַ צוזאַמענשטויס צווישען די היטלעריסטישע און סאָציאַליסטישע סטודענטען. אין צוזאַמענשטויס האָבען אָבער די היטלעריסטען שלעכט אָפּגעשניטען און זיי האָבען „צוגעזאָגט" אַז זיי וועלען „נקמה נעהמען פון די יודען", צומאָרגענס דעם 2־טען מאַי, האָבען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע סטודענטען בעזעצט אַלע אַריינגענג. וואָס פיהרען אין אוניווערזיטעט. יעדער סטודענט, אָדער סטודענטין, וואָס האָבען אויסגעזעהען ווי יודען זענען בעפאַלען און געשלאָגען געוואָרען. עטליכע אויסלענדישע יודישע סטודענטען זענען שווער צושלאָגען געוואָרען, אייניגע האָט מען זאָגאַר געמוזט אָפּפיהרען אין שפּיטאָל.

אַ דעלעגאַציע פון יודישע סטודענטען האָט זיך תיכף וועגען דעם געווענדעט צו דער אוניווערזיטעטס־מאַכט וועלכע האָט אָבער גאָרנישט געטון, כדי צו שיצען די מאַלטרעטירטע און בעדראָהטע יודישע סטודענטען, קיין פּאָליציי איז נישט גערופען געוואָרען.

די עקסצעסען האָבען געדויערט ביז 2 נאָכמיטאָג. היות די פּאָליציי איז וועגען די געשעהענישען נישט אינפאָרמירט געוואָרען, האָט זיך וועגען זיי די עפענטליכקייט נישט דערוואוסט.

אַ מיניסטער — אַ שווינדלער

אַ קרבן פון „נומערוס קלאַוזוס" געגען שעפער פון „נומערוס קלאַוזוס"

בודאַפּעשט, (יט"א) אַ גרויסע סענסאַציע האָט דאָ אַרויסגערופען די שווינדעל־אַפערע וואָס איז בעגאַנגען געוואָרען דורך דעם געוו. אונגאַרישען בילדונגס־מיניסטער און שעפער פון „נומערוס קלאַוזוס" סטעפאַן האַלער לגבי דער יודישער סטודענטין עלזאַ בראַוער.

די בודאַפּעשטער צייטונג „רענגעל" טיילט מיט וועגען דער אַפערע פאָלגענדעס: עלזאַ בראַוער וועלכע האָט געענדיגט אַ מיטעלשול מיט אַן אויסצייכנונג איז צוליב דעם „נומערוס קלאַוזוס" נישט אָנגענומען געוואָרען אויף דעם מעדיצינישען פאַקולטעט, עלזאַ בראַוער האָט דעריבער בעשלאָסען צו פאָהרען שטודירען אין די פעראייניגטע שטאַטען, אַזוי ווי מ'האָט איהר געמאַכט גרויסע שוועריגקייטען ביים איינטיילען די איינרייזע־וויזע האָט זי אין גרויס פערצווייפלונג זיך געווענדעט דורך אַ בעקאַנטען צום געוו. מיניסטער האַלער, וועלכער האָט פערשפּראָכען פאַר 800 פּענגע אויסצופּועלן פאַר איהר אַ וויזע. דעריבער האָט זיך האַלער פערפּליכטעט צוריק צוצאָהלען דאָס געלד, אין פאַל ווען די וויזע וועט נישט ערטיילט ווערען, אַזוי ווי עלזאַ בראַוער האָט סוף כל סוף די וויזע נישט בעקומען. האָט זי געפאָדערט צוריק דאָס געלד. סטעפאַן האַלער האָט אָבער נישט געהאַלטען וואָרט, און האָט נאָך לאַנגע דינגענישען צוריקגעצאָהלט בלויז 200 פּענגע, דאַן האָט עלזאַ בראַוער אָנגעקלאָגט דעם געוו. מיניסטער אין געריכט פאַר בעשווינדלען.

דער גאַנצער ענין האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע אין די ברייטסטע קרייזען.

יובילעאום פון אַמעריקאַניש־יודישען קאָנגרעס

ניו־יאָרק. (יט"א) זונטאָג דעם 3־טען מאַי איז אין האָטעל „רוזוועלט" אין ניו־יאָרק פאָרגעקומען אַ פייערליכער באַנקעט לכבוד דעם 16־טען יובילעאום־יאָהר זייט דער גרינדונג פון דעם אַמעריקאַניש־יודישען קאָנגרעס. אין באַנקעט האָבען זיך בעטייליגט אַלע מיטגלידער און פיל סימפּאַטיקער פון דער אָרגאַניזאַציע פון ניו־יאָרק און אַנדערע שטעט. די פייערליכע יובילעאום־רעדע האָט געהאַלטען דער פּראָקוראָר פון דרום־ניו־יאָרק דזשאָרדזש מעדאַליאַ. רעדעס האָבען אויך געהאַלטען דער עהרען־פּרעזידענט פון אַמעריקאַנישען יודישען קאָנגרעס ראַבּי, ד"ר סטעפען וויז און דער פּרעזידענט פון קאָנגרעס בערנאַרד דויטש.

געשטאָרבען יודישער מאָלער אברהם מינטשין

פּאַריז, (יט"א) אין טולאָן איז געשטאָרבען דער טאַלאַנטירטער יודישער מאָלער אברהם מאַנטשיק, דער פערשטאָרבענער, קוים 36 יאָהר אַלט, איז געבוירען געוואָרען אין קיעוו.

מינטשין האָט געהערט צו די בעקאַנטסטע יודישע מאָלער, פון דער יונגערער גענעראַציע, אויסשטעלונגען פון אברהם מינטשינס בילדער זענען פאָרגעקומען אין דייטשלאַנד, בעלגיען און פראַנקרייך. און זענען זעהר וואַרים אויפגענומען געוואָרען דורך דער קונסט־קריטיק.

אַך־און־וועי ביי וואָס מען האַלט...

שאַרפע אַנטיסעמיטישע רעדע פון עקס־קייזער ווילהעלמ'ס זוהן

בערלין, (יט"א) פון מינכען ווערט מיטגעטיילט אַז אויף אַ היטלעריסטען־מיטינג איז דאָרט אַרויסגעטרעטען פרידריך־ווילהעלם [illegible], דער זוהן פון עקס־קייזער ווילהעלם דעם צווייטען און דאָס ערשטע מאָל, זייט ער טרעט אַרויס אין דער עפענטליכקייט האָט ער געהאַלטען אַ שאַרפע אַנטיסעמיטישע רעדע. די יודען, ערקלערט דער עקס־פּרינץ, עקספּלאָאַטירען די שוואַכקייט פון רעפּובליקאַנישען שטאַאַט און העצען די אַרבייטער געגען דער בורזשואַזיע אַרויסרופענדיג אַזוי אַרום אַ צושפּליטערונג אין דער דייטשער ראַסע.

פּאָליציי פעראומעגליכט אַנטי־יודישע אונרוהען אין וויען

וויען, (יט"א) די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען האָבען געפּרובט איינאָרדנען אַנטי־יודישע אונרוהען די פּאָליציי האָט זיי אָבער דערין געשטערט. און די היטלער־לייט האָבען זיך געמוזט בעגנוגענען מיט אַנטיסעמיטישע אויסרופען.

גענעראַל־פערזאַמלונג פון יודישער קאָאָפּעראַטיווער באַנק אין ביעלסקאָ

ביעלסקאָ, (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען די יעהרליכע גענעראַל־פערזאַמלונג פון דער „ביעלסקאָ ביאַלסקי באַנק ספּולדזשעלטשי". אין דער פערזאַמלונג האָבען זיך בעטייליגט צאָהלרייכע פערטרעטער פון די פערשידענע טיילען פון דער יודישער בעפעלקערונג, וואָס ווערט בעדינט דורך דער באַנק. נישט קוקענדיג אויף די שווערע ווירטשאַפטליכע לאַגע, ענטוויקעלט זיך די באַנק און צעהלט איצט 866 מיטגלידער, האַנדווערקער, סוחרים, און קליינהענדלער. אויפ'ן פאָרשלאַג פון דער באַנק־לייטונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו העכערען די הויך פון קרעדיטס פון 1200 אויף 1600 זל. די גענעראַל־פערזאַמלונג האָט געוועהלט אַ נייע באַנק־לייטונג.

דער רעצעפּט

צו לינדערן דעם קריזיס

צווישען די בעריהמטע עקאָנאָמיסטען אויף דער וועלט איז נישט פאַרהאַן קיין איינשטימיגקייט וועגען די סיבות פון קריזיס. איין טייל האַלט, אַז די סיבה דערפון איז צוליב דער גרויסער איבערפּראָדוקציע פון סחורה און צוליב דער קאָלאָסאַלער מענגע תבואה. די אַנדערע עקאָנאָמיסטען זענען אין דער מיינונג, אַז שולדיג דערין איז דאָס, וואָס גאָלד איז קאָנצענטרירט אין דריי לענדער און דערהויפּט אין אַמעריקא און פראַנקרייך, די שלעכטע, נישט גלייכמעסיגע פערטיילונג פון גאָלד צווישען די לענדער האָט פעראורזאַכט דעם קריזיס.

פאַרוואָס אָבער איז דער קריזיס אין פּוילען אַזוי שאַרף? אין דער פראַגע פון גאָלד האָט פּוילען ווייניג וואָס צו זאָגען, אויך די איבער־פּראָדוקציע פון סחורה איז אין פּוילען נישט אַזוי גרויס, ווי אין אַנדערע לענדער, דער קריזיס אין פּוילען האָט אייגענטליך בעדאַרפט זיין פיל שוואַכער, ווי ער איז איצט.

מ'איז דעריבער געקומען צו דער איבערצייגונג אַז פּוילען ליידט מעהר צוליב דעם געלד־דוחק; עס פעהלט אומזאַץ־קאַפּיטאַל און עס פעהלט קרעדיט. דאָס זענען די הויפּט־סיבות, וואָס פערשאַרפען דעם קריזיס אין פּוילען, ס'איז זיכער, אַז דער קראַך אויף תבואה האָט נישט פעראורזאַכט די לאַנדווירטען אַזוי פיל שאָדען, ווי דאָס, וואָס זיי האָבען נישט קיין ביליגען קרעדיט. דאָס זעלבע די סוחרים און פאַבריקאַנטען, די באַנקראָטען און דער שטילשטאַנד וואָלטען נישט געווען אַזוי שרעקליך און וואָלטען נישט צעבראָכען טויזענדער און צענדליגער טויזענדער אונטערנעהמונגען, ווען זיי וואָלטען נישט געוואָרען רואינירט דערפון, וואָס זיי האָבען אין משך פון די לעצטע זיבען יאָהר געצאָהלט געוואַלדיגע צינזען פאַר קרעדיט און דיסקאָנטאָ.

דער בעסטער און רעעלסטער סוחר צאָהלט 25 פּראָצענט יעהרליך צינזען, בעת עס דאַרף קאָסטען נאָר 12—15 פּראָצענט. איצט רעכענט איבער וואָס פאַר אַ פערמעגען יעדער סוחר האָט בעצאַהלט אין משך פון זיבען יאָהר!

איצט, אין דער צייט, ווען דער קריזיס האָט דערגרייכט די העכסטע שטופע, האַלט די באַנק־פּאָלסקי אין איין צוריקציהען קרעדיטען, וואָס אַמאָל מעהר ווערען די פאַבריקאַנטען און סוחרים אָנגעוויזען אויף דעם טייערען קרעדיט פון פּריוואַטען געלד־מאַרק, אָבער אַפילו פאַר טייערע צינזען איז שווער צו בעקומען דיסקאָנטאָ אין אַ צייט ווען אַלע בענק ציהען אָפּ דעם קרעדיט.

דער גרויסער דוחק פון אומזאַץ־קאַפּיטאַל פילט זיך אין אַלע געביטען פון ווירטשאַפטליכען לעבען, פּוילען האָט פון אַלע לענדער די קלענסטע סומע אומזאַץ־געלד אין לאַנד. אין פּוילען בעטרעפט דער אומזאַץ־קאַפּיטאַל 4 דאָלאַר אויף אַנ'איינוואוינער אין דייטשלאַנד קומט אויס 18 מיט אַ האַלבען דאָלאַר אויף אַנ'איינוואוינער, אין ענגלאַנד 41 דאָלאַר, רומעניען 7 דאָלאַר, טשעכיען 8 מיט אַ האַלבען דאָלאַר, לאַטוויע 7 מיט אַ האַלבען דאָלאַר.

בלויז ליטע האָט אַ קלענערען אומזאַץ־קאַפּיטאַל פון פּוילען, ווייטער האָבען אַלע לענדער פיל מעהר געלד אין אומגאַנג.

ווי אַזוי־זשע קען מען פערלאַנגען, אַז ביי אַזאַ קליינע צאָהל אומגאַנגס־געלד זאָל פּוילען קענען איבערטראָגען דעם קריזיס און זיך קעגענשטעלען די אַלע שלעכטע קריזיס־ערשיינונגען, וואָס טרייסלען אויף דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען? ווי אַזוי קען מען פערלאַנגען, אַז די פאַבריקאַציע און האַנדעל וואָס ליידט פון שטילשטאַנד און האָט זאַפּאַסען סחורה, זאָל ביי מאַנגעל אין קרעדיט, אין דיסקאָנטאָ און ביי אַ דוחק אין געלד, קענען זיין בויגזאַם ביים אויסקויפען די אויסגעשטעלטע וועקסלען?

ביי דעם האַנדעלס־אומזאַץ אין פּוילען קומט אַז די 12 הונדערט מיליאָן זלאָטעס, גייען אַדורך 3 מאָל אין די מלוכה־קאַסעס, ברענגענדיג 3 מיליאַרד הכנסה דער מלוכה־קאַסע, וויפיל מוז יעדער זלאָטי דורכגיין אין ווירטשאַפטליכען לעבען אין משך פון יאָהר. דאָס איז ווירקליך איינס פון די גרויסע נסים וואָס געשעהען אין פּוילען.

פונקט ווי עס איז געווען שעדליך די אינפלאַציע, אַזוי איז אויך שעדליך די דעפלאַציע־פּאָליטיק, דאָס הייסט, דאָס פערקלענערען די צאָהל באַנקנאָטען אין אומגאַנג און דאָס אַפציהען דעם קרעדיט.

מען האַלט איצט אין לעצטען פעריאָד פון קריזיס. פון אַלע זייטען זאָגט מען שוין אָן, אַז עס קומט אָן אַ בעסערע צייט. אויב די רעגירונג וואָלט איצט געקומען צום ווירטשאַפטליכען לעבען מיט קרעדיט־הילף, מיט פערלייכטערטען קרעדיט, דאַן וואָלט דער שווערער פעריאָד פון קריזיס געווען לייכטער איבערצוטראָגען, און מען וואָלט שנעלער אָנגעקומען צו דער בעסערער צייט.

צ.

—=:0:=—

„אין עטליכע יאָהר אַרום וועלען מיר דעריאָגען אַמעריקא"

ריגא, (טו) איינער פון די אָנפיהרער פון סאָוויעטישען ווירטשאַפטליכען ראַט אָשינסקי האָט פערעפענטליכט אין דער סאָוויעטישער פּרעסע אַ כאַראַקטעריסטישען אַרטיקעל, אין וועלכען ער שטעלט פעסט, אַז די סאָוויעטען וועלען שוין הייאָהר אין עטליכע צווייגען פון דער אינדוסטריע דעריאָגען די אַמעריקאַנער אינדוסטריע, און עטליכע יאָהר אַרום וועלען די סאָוויעטען שוין האָבען אינגאַנצען איבערגעיאָגט די אַמעריקאַנער.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

די היי־יאָהריגע מיליטערישע איבונגען פון 4 ביז 6 וואָכען

פון די יאָהרגענג 1908, 1907, 1905, 1903, 1900 און 1898

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט דער לאָדזער ד.אָ.ק. אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג וועגען די היי־יעהריגע מיליטערישע איבונגען פון רעזער־וויסטען.

צו די איבונגען וועלען גערופען ווערען:

פון יאָהרגאַנג 1907

די אונטער־אָפיצירען עלטערע שערגאָוועס, און שערגאָוועס פון פליהה־דינסט און באַלאָנען־מיליטער וועלכע וועלען בעקומען נאָמענטליכע „קאַרטאָ פאָוואָלאַניעס" און אַלע שערגאָוועס פון פערבינדונגס־מיליטער. זייערע איבונגען וועלען דויערען 6 וואָכען.

אויף 6 וואָכען איבונגען וועלען אויך גערופען ווערען

פון יאָהרגאַנג 1905

די אונטער־אָפיצירען און עלטערע שערגאָוועס פון פוס־געהער, קאַוואַלעריע, אַרטילעריע, טאַנקס, פאַנצער־אויטאָמאָבילען, פאַנצער־צוגען, סאַפּיאָרען, אויטאָמאָבילען, קריגס־פלאָט, און זשאַנדאַרמעריע. אַלע שערגאָוועס פון פערבינדונגס־מיליטער, אונטער־אָפיצירען און עלטערע שערגאָוועס פון בעוואָפנונגס־מיליטער. (פון בעוואָפנונגס־מיליטער נאָר די, וואָס וועלען בעקומען ספּעציעלע נאָמענטליכע „קאַרטי פאָוואָלאַניאַ").

פון 1905 וועלען געהען אויף 4־וואָכען איבונגען די שערגאָוועס פון פוס־געהער, קאַוואַלעריע, אַרטילעריע, טאַנקס, פאַנצער — אויטאָמאָבילען, פאַנצער־צוגען, סאַפּיאָרען, קריגס־פלאָט און זשאַנדאַרמעריע, וואָס וועלען בעקומען נאָמענטליכע „קאַרטאָ־פאָוואָלאַניאַ׳ס".

פון זעלבען יאָהרגאַנג וועלען געהען אויף 4 וואָכיגע איבונגען אונטעראָפיצירען און עלטערע שערגאָוועס פון טאַבאָרען און געזונדהייטס־דינסט ווי אויך די אונטער־אָפיצירען עלטערע שערגאָוועס און שערגאָוועס פון אינטענדענטור־דינסט וואָס וועלען בעקומען נאָמענטליכע „קאַרטאָ־פאָוואָלאַניאַ׳ס".

שערגאָוועס פון פליהה־דיאָן איבער׳ן ים וועלען היי־יאָהר אויף די איבונגען נישט גערופען ווערען.

פון יאָהרגאַנג 1903

וועלען דורכמאַכען 6־וואָכיגע איבונגען אַלע אונטער־אָפיצירען און עלטערע שערגאָוועס פון פערבינדונגס־דינסט און די אונטער־אָפיצירען און עלטערע שערגאָוועס פון בעוואָפנונגס־דינסט וואָס וועלען בעקומען "קאַרטאַ פאָוואָלאַניאַ׳ס".

אויף 4 וואָכיגע איבונגען וועלען געהן פון 1903 אַלע אונטער־אָפיצירען און עלטערע שערגאָוועס פון פוס־געהער, קאַוואַלעריע, אַרטילעריע, טענקס, פאַנצער־אויטאָס, פאַנצער־צוגען, פליהה־מיליטער, סאַפּיערען, אויטאָמאָבילען, טאַבאָרען, געזונדהייטס ־ דינסט, און זשאַנדאַרמעריע, ווי אויך די אונטער־אָפיצירען עלטערע שערגאָוועס און שערגאָוועס פון אינטענדענטור און שערגאָוועס פון פוס־געהער, קאַוואַלעריע, אַרטילעריע, פליהה־וועזען, באַלאָנען־מיליטער וואָס וועלען דערהאַלטען נאָמענטליכע „קאַרטאָ פאָוואָלאַניאַ׳ס".

פון יאָהרגאַנג 1900

וועלען גערופען ווערען אויף 4 וואָכען אַלע אונטעראָפיצירען און עלטערע שערגאָוועס פון פוס־געהער, אַרטילעריע, טאַנקס, פאַנצער־אויטאָמאָבילען פאַנצער־צוגען, סאַפּיאָרען, אויטאָמאָבילען, טאַבאָרען, געזונדהייטס־דינסט, און זשאַנדאַרמעריע ווי אויך די אונטער־אָפיצירען פון קאַוואַלעריע און די שערגאָוועס פון פוס־געהער און פעלד־רייטער, אַרטילעריע ווי אויך די אונטער־אָפיצירען פון קאַוואַלעריע און די שערגאָוועס פון פוסגעהער, פעלד־ און רייטער־אַרטילעריע און די אונטער־אָפיצירען, עלטערע שערגאָוועס און שערגאָוועס פון אינטענדענטור־דינסט וועלכע וועלען בעקומען „קאַרטאָ־פאָוואָלאַניאַס".

פון יאָהרגאַנג 1908

די אונטער־אָפיצירען עלטערע שערגאָוועס, שערגאָוועס פון פוסגעהער, מיליטער פון קאַוואַלעריע און פון פעלד־ און רייטער־אַרטילעריע, וועלכע וועלען דערהאַלטען נאָמענטליכע „קאַרטאָ־פאָוואָלאַניאַ׳ס".

אויף די מיליטער־איבונגען וועלען אויך דאַרפען געהען די אונטער־אָפיצירען, עלטערע שערגאָוועס און שערגאָוועס פון אַנדערע יאָהרגענג וועלכע וועלען בעקומען נאָמענטליכע „קאַרטז־פאָוואָלאַניאַס" און די אַלע אונטער־אָפיצירען עלטערע שערגאָוועס און שערגאָוועס, וועלכע האָבען געדאַרפט דורכמאַכען די איבונגען אין פאַריגען יאָהר, נאָר זיי זענען אויף די איבונגען נישט געווען צוליב וועלכער עס איז סיבות, ווי לאַנג די איבונגען פאַר די דאָזיגע וועלען געדויערען וועט אָנגעגעבען ווערען אין יעדענס „קאַרטאַ פאָוואָלאַניאַ".

וועגען אָפּלעגען די איבונגען וועט מען זיך קענען בעמיהען 4 וואָכען פאַר׳ן טערמין פון צושטעלען זיך צו די איבונגען, די ביטעס מיט די מאָטיווען דאַרפען אָפּגעגעבען ווערען אין ענטשפּרעכענדען פּ.ק.או. אויב די פּ.ק.או. זאָגט אָפּ קען מען דורכ׳ן פּ.ק.או. אָנגעבען אַנ׳אָנקלאַגע אין ד.אָ.ק.

פאַר׳ן נישט צושטעלען זיך צו די מיליטערישע איבונגען וועט מען שטרענג בעשטראָפט ווערען. אַלע וואָס זענען נישט געמאָלדען אין מיליטעריש־פּאָליציייאישען ביוראָ דאַרפען עס באַלד טון.

אינטערציזע, שותפים־סכסוכים, קרעדיטאָרען־פערבאַנד

טעגליכע כראָניק פון האַנדעלס־געריכט

אין מערץ 1921 האָט חיה פרידמאַן געשלאָסען אַנ׳אינטערציזיע־אַקט לויט וועלכען זי האָט פעסטגעשטעלט אַלס איהר פערמעגען 5.000 דאָלאַר, וועלכען ס׳האָט איבערגענומען אין זיין פערוואַלטונג נחמיה פרידמאַן, אין 1930 י. איז נחמיה פרידמאַן ערקלערט געוואָרען אַלס באַנקראָט דאַן האָט חיה פרידמאַן אַרויסגעטראָטען געגען איהם מיט אַ תביעה אויף 26.000 זל. און געוואָלט זיך אָנשליסען צו דער באַנקראָט מאַסע, אָבער מ׳האָט איהר חוב נישט אָנגענומען, דאַן האָט זי דעם בעשלוס אָנגעקלאָגט אין האַנדעלס־געריכט. דאָס געריכט האָט אָנערקענט איהר חוב אויף 23.600 זל. און 10 פראָצ. צינזען און 1000 זל. פאַר קאָסטען.

די בקשה וועגען אָנערקענען איהר חוב אַלס פּריוויליגירטען, האָט דאָס געריכט נישט בעריקזיכטיגט.

* * *

יעקב און איגנאַצי מאַרשלער האָבען אָנגעקלאָגט מאַרקוס מאַרשלער, הערמאַן שיפער און סאַלאָ זשמיגראָד אַלע אויסגערעכענטע זענען שותפים פון דער פירמע „וויס". דעם אָפּמאַך האָבען זיי געשלאָסען ביז׳ן 1 יולי 1923 י. יעקב און זיין זוהן איגנאַצי מאַרשלער בעזיצען 52 פראָצ. פון דער געזעלשאַפט. האָבען זיי אויסגעפּועלט, אַז אונטער די וועקסלען זאָל אַ חוץ די איבריגע מוזען זיין די אונטערשריפט פון איגנאַץ מאַרשלער דערווייל האָבען די אַנדערע אויסגעשטעלט פערשידענע פערפּליכטונגען אָהן איגנאַץ מאַרשלערס אונטערשריפט. זיי זענען דעריבער אַרויסגעטרעטען אין געריכט וועגען אויפלעזען די פירמע.

דעם 29 אַפּריל איז פון אַלע מיטגלידער אַריינגעפּלאָסען אַ מיטטיילונג אין געריכט, אַז זיי זענען צווישען זיך אַדורכגעקומען און דער גאַנצער סכסוך איז ערלעדיגט געוואָרען.

* * *

אין אָקטאָבער 1930 איז ערקלערט געוואָרען אַלס באַנקראָט יאַן מאַטשינסקי (סענאַטאָרסקאַ 18) מיט׳ן באַנקראָט טערמין פון 7 אָקטאָבער 1930 י. און דער באַנקראָטירטער איז בעשטימט געוואָרען אונטער דער פּאָליציי־אויפזיכט. אין אַפּריל האָט דער באַנקראָטירטער אויף דער קרעדיטאָרען פערזאַמלונג פאָרגעשלאָגען צו בעצאָהלען 70 פראָצ. פון די ח׳בות צאָהלבאַר אין 4 האַלב יאָהריגע ראַטעס. די מעהרהייט איז דערויף נישט איינגעגאַנגען און ס׳איז געשלאָסען געוואָרען אַ פערבאַנד פון די קרעדיטאָרען און אַלס סינדיק איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער פּראַקטיקער וואַוזשינסקי.

דאָס געריכט האָט בעשטעטיגט דעם קרעדיטאָרען־פערבאַנד און דעם סינדיק.

פאַר 1000 זל. נאָך 6 יאָהר — 6 חדשים טורמע

(2) אין אַפּריל 1925 האָט די פירמע מ. קראָניג (פּעטריקאָווער 136) געשיקט דעם אָנגעשטעלטען פּעטראַק צו בעצאָהלען אַ רעכנונג פון 1000 זל. אין עלעקטראָווניע. ער איז מיט׳ן געלט פערשוואונדען און די אויספאָרשונגס־פּאָליציי האָט דאַן פעסטגעשטעלט, אַז ער איז אַנטלאָפען קיין אויסלאַנד. אין פעברואַר 1931 איז ער צוריקגעקומען קיין פּוילען און מ׳האָט איהם דאַן גענומען און פערפיהרט אַ פּראָצעס.

נעכטען איז ער געמשפּט געוואָרען אין היגע געריכט און האָט בעקומען 6 חדשים טורמע. אַ העלפט פון דער שטראָף איז איהם צוליב דער אַמנעסטיע געשענקט געוואָרען.

פּאָליציייאישע פאָרשריפטען זענען הל אויך אויף פּאָליציאַנטען

(2) אויף רוג פּעטריקאָווער און קאַראָלאַ איז איבערגעפאָהרען געוואָרען אַ פּאָליציאַנט. נעכטען איז דער שאָפער געמשפּט געוואָרען. אויפ׳ן פּראָצעס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער פּאָליציאַנט איז געגאַנגען אין גאַס נישט לויט די פאָרשריפטען וועגען דער גאַסען־בעוועגונג.

דאָס געריכט האָט דעם שאָפער בעשטראָפט אויף 5 טאָג אַרעסט.

דאָקטער J. Lubicz
כירורג־אָרטאָפּעד
Gdańska 28, tel. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פון זעלבסטליכע אָרטאָפּעדישע שטאַרטען, ווי: הילעדקעס אויף פלאַטפוסן, קינספּליבע העגנר און פוס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמיטאָג.

פאַבאָר פון יאָהרגאַנג 1910

שבת דעם 2 מאַי האָט זיך אָנגעהויבען אין לאָדז דער פאַבאָר פון יאָהרגאַנג 1910.

אין דער קאָמיסיע 1 (זאַקאָנטנאַ 82) דאַרפען זיך צושטעלען:

היינט, דאָנערשטאָג דעם 7 מאַי די אַלע, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 3. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט

D. F.

מאָרגען פרייטאָג 3 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט

G.

שבת — H Ch N

פאַר דער קאָמיסיע 2 (אָגראָדאָווע 34) דאַרפען שטעהן:

היינט, דאָנערשטאָג דעם 7. מאַי פון 1. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט

C. D. F. I. J. L. Ł.

מאָרגען, פרייטאָג 1 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט

K.

שבת 1. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט

E. N. O. R. W.

פאַר דער קאָמיסיע 3 (אַלעע קאָשטשושקי 21) דאַרפען שטעהן די פון קאַטעגאָריע B פון 1908

היינט, דאָנערשטאָג דעם 7 מאַי וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 5. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט פון L ביז׳ן סוף.

מאָרגען פרייטאָג 9. און 11. קאָמיסאַריאַט אַלע בוכשטאַבען.

שבת — יאָהרגאַנג 1909 קאַטעגאָריע B

2. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט — אַלע בוכשטאַבען

3 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט — .B

די פאַבאָר־פּליכטיגע דאַרפען מיט זיך מיטנעמען זייערע פערזענליכע דאָקומענטען און די בעשטעטיגונגען, אַז זיי זענען אַריינגעצויגען געוואָרען אין די פאַבאָר ליסטעס.

צושטעלען דאַרף מען זיך פּינקטליך 8 פריה.

רעגיסטראַציע אויף אַרבייטס־לאָזע אונטערשטיצונג פאַר מאַי

(מ) מיטוואָך דעם 6 מאַי וועט דער אונטערשטיצונג אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט אָנהויבען רעגיסטרירען אויף דרינגענדע מלוכה אונטערשטיצונג פאַר מאַי. די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון אונטערשטיצונגס־אַמט אויף דער גאַס פון 28 שיסער־פּולק נומער 32 אין די שעהן פון 9 פריה ביז 2 בייטאָג לויט פאָלגענדען סדר:

דאָנערשטאָג דעם 7 מאַי —

K L Ł M N O

פרייטאָג דעם 8 מאַי —

P R S

שבת, דעם 9 מאַי —

T U W Z Ż

די אימפּאָזאַנטע ל"ג־בעומר־פייערונג

פון דער יודיש־נאַציאָנאַלער יוגענד אין לאָדז

דער היי־יעהריגער ל"ג־בעומר איז געווען דער אמת׳ער יום־טוב פאַר דער יודיש־נאַציאָנאַלער יוגענד אין לאָדז.

דאָס ערשטע מאָל, ווען אין לאָדז איז דער דאָזיגער נאַטור־יום־טוב אָרגאַניזירט געוואָרען פאַר אַ געוויסען צוועק, פאַר אַ געוויסען ציל. ס׳האָט זיך געהאַנדעלט וועגען דערמאָהנען די נאַציאָנאַלע יוגענד איהרע אויפגאַבען: הן אין פיזישען רענעסאַנס און אין בעהעפטונג מיט דער נאַטור, מיט ערד, מיט צוקונפטס־אַרבייט.

די ל"ג בעומר־פייערונג

איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורכ׳ן היגען קרן־קימת קאָמיטעט. אויף זיין רוף האָט זיך אָפּגערופען דער וועלט־פערבאַנד „מכבי". אַלע חלוצישע און שומרישע אָרגאַניזאַציעס.

שוין פון 8 אַ זייגער אינדערפריה האָבען פון פערשידענע ערטער גרופּען

שומרים, חלוצים

אָנגעהויבען צו מאַרשירען איבער דער שטאָט אין דער ריכטונג פון העלענובעק. וואו אַלע האָבען זיך געדאַרפט צונויפקומען.

די יודישע ספּאָרט־פעראיינען, וואָס געהערען צום וועלט־פערבאַנד „מכבי" האָבען זיך צונויפגעזאַמעלט אין לאָקאַל פון בר־כוכבא און פון דאָרט אויס האָבען זיי אויך, אונטער דער אָנפיהרונג פון די בעשטימטע קאָמענדאַנטען לעאָן שטערן און קאַפּלאָוויטש מאַרשירט קיין העלענובעק.

האַלב 11 אינדערפריה זענען שוין אין העלענובעק געווען פאָלגענדע פעראיינען און גרופּען: קודם־כל די ספּאָרט־פעראיינען, דאַן אַנ׳אָפּטיילונג פון לעגיאָן אויפ׳ן נאָמען פון בערעק יאָסעלאָוויטש, השומר הצעיר, החלוץ המרכזי, גרדניה, הרצליה, החלוץ הכללי, החלוץ הצעיר, השומר הלאומי, ברית טרומפּלדר, עבודה, השומר הדתי, סטודענטישע קאָרפּאָראַציע „השחר" און קלענערע גרופּען.

יעדע גרופּע פאַר זיך האָט זיך

אין וואַלד פערלעגט זייך געצעלט

און ס׳זענען פאָרגעקומען פערשידענע ספּאָרט־שפּילען, גימנאַסטישע איבונגען און די יוגענד האָט זיך זעהר גוט געווײלט ביז נאָכמיטאָג.

5 אַ זייגער זענען אַלע אַנטיילנעהמער אין דעם זעלטענעם אויספלוג זיך צונויפגעקומען אין איבערטערנאַט פון „העלענובעק", וואו ס׳האָבען זיי שוין אָפּגעוואַרט די גאַנצע פערוואַלטונג און פיל באַציאָנאַלע עסקנים פון שטאָט.

די

איבער 1000 אַנטיילנעהמער

האָבען זיך, מיט זייערע פעהנער אויסגעשטעלט פאַרן באַלקאָן און ס׳האָט זיך אָנגעהויבען די

פייערליכע אַקאַדעמיע

מיט רעדעס וועגען דער בעדייטונג פון דער ל"ג־בעומר־פייערונג האָבען געהערט מ. ח. רומקאָווסקי, אינזש. זשעלינסקי און רינגאַרט, וועלכע האָט אויך פערטיילט אויסצייכנונגס־דיפּלאָמען פאַר די יוגענד־אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען זיך אַמבעסטען אויסגעצייכענט מיט זייער אַרבייט פאַר׳ן קרן־קימת, אַזעלכע דיפּלאָמען האָבען בעקומען „השומר־הצעיר" „החלוץ המרכזי", גרדניה און הרצליה. דאַן האָט דער גאַנצער עולם געזונגען התקוה און תחזקנה.

אויסגעשטעלט אין רייהען מונטערע און פרעהליכע האָבען אַלע צוריק אַריינמאַרשירט אין שטאָט מיט געזאַנג און פערשידענע לידער און בעגלייטונג פון אָרקעסטער פון „בר־כוכבא" אין עק שטאָט האָבען אָפּגעוואַרט דעם צוג הונדערטער יונגעלייט, וועלכע האָבען צוליב זייער בעשעפטיגונג נישט געקענט אַנטיילנעהמען אין אויספלוג און האָבען זיך פעראייניגט צום צוג.

אויף די גאַסען

זגערזשער, נאַוואָמיעסקאַ, קאָנסטאַנטינער, זאַכאָדניאַ און שרודמיעסקאַ האָבען זיך געפינען טויזענדער יודען, וועלכע האָבען בעגריסט די יודיש־נאַציאָנאַלע יוגענד

פּראָצעס פון לאָדזער מאַגיסטראַט מיט'ן מלוכה-אוצר

צוליב'ן הויז מיט'ן פּלאַץ פון מלוכה'שען גימנאַזיום אויף שענקעוויטש-גאַס

אויף שענקעוויטש 44 געפינט זיך אַ הויז מיט געביידעס, וואָס פאַרנעהמט דאָס מלוכה־גימנאַזיום, און אַ פּלאַץ פון 9775 קוו. מעטער.

די געביידעס זענען אויסגעבויט געוואָרען בשעתו דורך קאַראַל שייבלער. דער מאַגיסטראַט האָט אַדורכגעפיהרט אַלע פאָרמאַליטעטען, מען האָט דאָס הויז פערשריבען היפּאָטעקאַריש אַלס פערמעגען פון דער שטאָט. דאַן איז דער מלוכה־אוצר אַרויסגעטראָטען מיט אַ פאָדערונג צו פערשרייבען עס אויף דער מלוכה.

די גענעראַל־פּראָקוראַטאָריע האָט אָנגעוויזען אַז נאָך אין יאָהר 1887 האָט די שטעטישע מאַכט אנערקענט, אַז דער פּלאַץ געהערט צו דער מלוכה. די געביידעס זענען אויסגעבויט געוואָרען אויף די מיטלען פון שייבלער, וועלכער האָט זיי בעשטימט פאַר'ן מלוכה־גימנאַזיום.

אין לאָדזער קרייז־געריכט איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אויף פאַר'ן יאָהר 1887 האָט דער פּלאַץ געהערט צו דער שטאָט און דער „דאַראָוויזנע" אַקט איז דאַן נישט געמאַכט געוואָרען ביים רעיענט, ווי דאָס וואָלט געדאַרפט זיין געזעצליך. דאָס געריכט האָט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די ערלויבניש פון רוסישען אינערןמיניסטעריום, און נישט דער פּראָטאָקאָל וועגען איבערגעבען דאָס הויז זענען נישט דעצידירענד, ווייל דאָס זענען געוועזען אַדמיניסטראַטיווע אַקטען, וואָס האָבען נישט קיין יורידישען ווערט.

וואָס אַנבעלאַנגט די געביידעס, דאַרף דאָ אָנגעווענדעט ווערען דאָס געזעץ, וועלכער לויטעט, אַז אַלע געביידעס געהערען דעם פּלאַץ־בעזיצער, אויב ס'איז נישט דערוויזען געוואָרען עפּעס אַנדערש. אין דעם פאַל האָט די גענעראַל־פּראָקוראַטאָריע נישט דערוויזען, אַז די געביידעס האָט אויפגעבויט נישט די לאָדזער שטעטישע גמינע.

דאָס קרייז־געריכט האָט דעריבער די תביעה פון דעם מלוכה־אוצר אָפּגעוואָרפען. די גענעראַל־פּראָקוראַטאָריע האָט אָנגעגעבען אַן אַפּעלאַציע און נעכטען האָט דער אַפּעלאַציע־פּראָצעס געזאָלט פאָרקומען אין וואַרשאַ. דער פּראָצעס איז אָבער אָפּגעלעגט געוואָרען, ווייל ס'זענען צוגעשטעלט ווערען נייע דאָקומענטען.

א היטעז-פוצעריז דארף נישט האבעז קייז האנדעלס-פאטענט

פּרינציפּיעלער אורטייל פון וואַרשאַווער אַפּעלאַציע-געריכט

(2) חנה קאַסאָווער א לאָדזער מאָדיסטין האָט אויסגעקייפט אַ אינדוסטרי־פּאַטענט פון 8־טע קאַטעגאָריע. איינמאָל האָבען בעאַמטע פון שטייער־אַמט ביי איהר געפונען עטליכע פאָרמען פאַר היטען, וועלכע זי האָט געקויפט אין אַ פאַבריק און האָבען פערלאַנגט פון איהר, אַז זי זאָל אויסקויפען אַ האַנדעלס־פּאַטענט פון 3 קאַטעגאָריע.

דאָס לאָדזער קרייז־געריכט האָט אַקצעפּטירט די שטעלונג פון שטייער־אַמט און האָט פאַראורטיילט אַז קאַסאָווער זאָל אויסקויפען אַ האַנדעלס־פּאַטענט. קאַסאָווער האָט אַפּעלירט, און דאָס אַפּעלאַציע־געריכט אין וואַרשאַ האָט אָפּגעשאַפט דעם לאָדזער אורטייל אַנערקענענדיג, אַז קאַסאָווער, וועלכע האָט געהאַט אַן אינדוסטרי־פּאַטענט, דאַרף קיין האַנדעלס־פּאַטענט נישט אויסקויפען.

6 חדשים טורמע פאר פעלשען א וועקסעל

(2) אין יוני 1930 האָט דער לאָדזער אינדוסטריעלער קאַראָל רייזפעלד בעקומען אַ מיטטיילונג פון דער וואַרשאַווער האַנדעלס באַנק צו בעצאָהלען אַ וועקסעל אויף 3000 זל. אַזוי ווי ער האָט יענעם וועקסעל נישט אויסגעשטעלט האָט ער חושד געווען אין עפּיס אַ פעלשונג און האָט וועגען דעם באַלד מיטגעטיילט דער אויספאָרשונגס־פּאָליציי.

די אויספאָרשונגס־פּאָליציי האָט פעסטגעשטעלט, אַז דעם וועקסעל האָט געפעלשט רייזפעלדס אַ קרוב מאָטיל זילבערשטיין. אויפ'ן פּראָצעס האָט זיך זילבערשטיין נישט מודה געווען, אָבער די עקספּערטיזע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פעלשונג איז בעגאַנגען זילבערשטיין.

דאָס געריכט האָט איהם פערמשפּט אויף 6 חדשים טורמע און בעשלאָסען צו בעפרייען אויף 1000 זל. קויציע. אַזוי ווי ער האָט די קויציע נישט אריינגעטראָגען, האָט מען איהם אַרעסטירט.

וואהל-קאמיטעט פון ב"ב איז באלוט

אנגעשלאָסען זיך אין אונפּאַרטייאישען בלאָק

אונטער דעם פאָרזיץ פון ה' משה בערקע איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון מתפּללים פון דער אלטשטעטישער שוהל און בה"מ ווי אויך פערטרעטער פון אנדערע חברות און ב"ת פון באַלוט, ראַדאָגאָשטש און זגיערז. אייף דער פערזאַמלונג, וועלכע איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון חברה תנ"ך, זענען אנוועזענד געווען 150 פערזאָן.

נאָך א ברייטער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען זיך אָנצושליסען אין דעם בלאָק פון די אונפּאַרטייאישע רעליגיעזע יודען און עס איז געוואָרען אויסגעוועהלט א וואהל־קאָמיטעט פון פאָלגענדע פערזאָן:

יעקב ווידראָווסקי, ליב וועטשטיין, שמחה בערקע, חייב יוסף פּודלאָווסקי, צאַלעל וואָלקאָוויטש, שלמה קאַלינסקי, מיכאל קארמיאָל, ברוך אראָנאָוויטש, העניך ליסמאַי, שלמה קאַלמאַנאָוויטש, נתן לעווקאָוויטש, סאַלאָמאָן דרייהאָרן, זיסקינד זאַלצבערג, יוסיל קושינסקי, חיים רובינשטיין, משה פרענקעל, מענדיל קלאָרפעלד, משה וועגווייזער, שמחה פּלאָצקער, קאָפּעל לובאָכינסקי, יידעל לובאָכינסקי, נתן שפּנער און פישעל ראָטשטיין.

עס האָט זיך קאָנסטיטואירט א פּרעזידיום פון פאָלגענדע ה"ה: פּרעזעס – שמחה בערקע, וויצע פּרעזעסען – משה פרענקעל און חיים פּודלאָווסקי, קאַסירער – לייב וועטשטיין, סעקרעטאַר – דרייהאָרן. ס'זענען אויך אויסגעוועהלט געוואָרען פערשידענע קאָמיסיעס.

אפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) פּאָטאָט (פּלאַץ קאָשטשעלני 10), כאַרעמזאַ (פּאַבאַרסקאַ 12), מילער (פּעטריקאָווער 46), צעשמיין (פּעטריקאָווער 225), גאָרטשיצקי (פּשעיאַזד 59), אַנטאָנעוויטש (פּאַביאַניצקאַ 50).

נצול געוואָרען א יודיש מעדעלע פון אונטער אַן אויטא

דער טראַמוואַי און אויטא בעשעדיגט, דער שאָפער פערוואונדעט

(א) אויף פּיעטרקאָווער פאַר'ן הויז נומער 113 האָט די 4 יאָהריגע פעלא הערשקאָוויטש וועלענדיג אריבערגעהן די גאַס און אויסמיידענדיג דעם טראַמוואַי ארונטערגעפאַלען אונטער אַן אויטאָ. דער שאָפער האָט זיך נישט פערלוירען און האָט אַזוי ראַשיג אויסגעדרעהט דעם אויטאָ, אַז ער איז ארויף אויפ'ן טראַמוואַי. דער אויטא און דער טראַמוואַי זענען בעשעדיגט געוואָרען, דער שאָפער איז פערוואונדעט געוואָרען און מ'האָט צו איהם ארויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע, אָבער דאָס קינד איז געראַטעוועט געוואָרען און איז אפילו נישט פערוואונדעט געוואָרען.

גייסטיגע ארבייטער קענען פאָהרען אויף קור-היילונג

(ב) היינטיגעס יאָהר האָט דער פערזיכערונגס־אַמט פאַר גייסטיגע אַרבייטער איינגעפיהרט אַ היילונג־קור פאַר די פערזיכערטע. אין זאַקאָפּאַנע, שטשאַווניץ, טרוסקאַוויעץ, זשעגעסטאַוו, בוסק און נאַלענטשאָוו. א טייל פון די קאָסטען וועט דעקען דער פערזיכערער, די רעשט – דער אַמט.

ביטעס וועגען ארויסשיקען אויף היילונג דאַרפען אָנגעגעבען ווערען אין דער קראַנקען־קאַסע 2 חדשים פאַר'ן טערמין ווען מ'וויל אַוועקפאָהרען. אנגעשטעלטע וואָס פערדינען ביז 300 זל. א חודש וועלען דאַרפען צאָהלען אין דורכשניט 1.20 זל. א טאָג. אין אויסנאַהמס־פעלען וועט די הוצאות הדרך אויך דעקען דער פערזיכערונגס־אַמט.

דאס יודישע פאלקס-ליד

אין דער אויספיהרונג פון געזאַנגס-פעראיין „שיר"

די צווייטע טייל פון'ם „שיר"־קאָנצערט, וואָס איז פאָרגעקומען אין פילהאַרמאָניע־זאַל (וועגען דעם ערשטען טייל האָבען מיר שוין געשריבען) איז געווען אַ יודישע, געווידמעט דעם יודישען פאָלקסליד. אויב דער ערשטער טייל, אין וועלכען ס'זענען געזונגען געוואָרען זאַכען פון דער קלאַסישער מוזיק האָבען געהאַט בייפאַל און זענען זעהר וואַרעם אויפגענומען געוואָרען – האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז גראַד דאָס יודישע פאָלקס־ליד, די פּרימיטיווע, די נאָהנטע צום האַרצען פון יעדען יודען האָט אַרויסגערופען אַ שטורם פון אַפּלאָדיסמענטען. ס'האָט זיך געשאַפען דער איינדרוק, ווי דאָס פּובליקום וואַרט אויף דעם יודישען פאָלקס־ליד אין אַ גוטע אינטערפּרעטאַציע.

און דאָס אַרט פון זינגען די לידער איז באמת געווען אַ מייסטערהאַפטע: סיי די לידער אין דער אויספיהרונג פון מענער־כאָר, סיי די פאָלקס־לידער פאַר'ן גאַנצען כאָר.

דעם צווייטען טייל פון קאָנצערט האָט אָנגעהויבען פּראָפ. סט. פרידבערג און האָט אויסגעפיהרט אַ רייה קליינע שפּיעלען פון בלאָך, קירמאַן און ברוך.

נאָך דעם איז אויפגעטרעטען דער מענער־כאָר. און האָט אויסגעפיהרט צוויי יודישע פאָלקס לידער אין פּייווישים'ס בעאַרבייטונג: „געוואַלד'ושע ברידער" און „אין די יום־טוב'דיגע טעג". די אויספיהרונג איז געווען א ריינע און האָט געמאַכט אַן איינדרוק. דער „קלו" פון קאָנצערט זענען געוועזען די יודישע פאָלקס־לידער, וועלכע זענען אויסגעפיהרט געוואָרען דורכ'ן גאַנצען כאָר.

„בענקשאַפט", „לאָמיר א ליבע שפּילען", פאָלקלידער, פּרימיטיווע. אָבער אין דער געלונגענער בעאַרבייטונג פון פּייווישים'ען זענען זיי אויסגעפאַלען פּראַכטפול און האָבען געמוזט ביסירט ווערען.

אויך „דער אויבערשטער איז דער מחותן" זשיטאָמירסקי'ס (טענאָר־סאָלאָ – הערמאַן קאָרן) האָט געמוזט ביסירט ווערען.

דעם אַלגעמיינעם גוטען איינדרוק פון קאָנצערט האָט בעפעסטיגט דאָס פּראַכטפולע אויספיהרען פון פאָלקס־ליד „מיין נישט", מוזיק פון לעדער קאָמפּאָניסט מענדעל געלבאַרד, וועלכער איז לעצטלנס טעטיג אין אמעריקא, טעקסט פון י. ל. פּרץ. אויב דאָס ליד איז אין דער אינטערפּרעטאַציע פון „שיר"־כאָר אויסגעפאַלען אַזוי מייסטערהאַפט, דאַרף מען עס אין דער ערשטער ריי'ה צו פערשרייבען אויף פּייווישים'ס חשבון, ווייל דער טאַלאַנטפולער דיריגענט האָט אויסגענוצט אינ'ם ליד די גאַנצע דינאַמיק און האָט צום סוף דערפיהרט צום אויפבּרויז: ביים אויסרוף פון כאָר „א דונער" האָט מען באמת בעקומען דעם איינדרוק, אז עס דונערט.

אין אַלגעמיין איז דער צווייטער, דער יודישער טייל אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן פּובליקום מיט שטאַרקע אָוואַציעס. ס'איז א סימן, אז דאָס יודישע לאָדז בענקט נאָך א יודיש ליד אין א גוטער אינטערפּרעטאַציע.

פּייווישיס האָט זיך איצט קונה־שם געווען מיט זיין בעאַרבייטונג פון די יודישע פאָלקס־לידער און ער דאַרף דעריבער ווייטער געהן אויף דעם וועג. דער טאַלענטירטער און אַמביציעזער דיריגענט דאַרף וואָס מעהר זעהען צו בעאַרבייטען די יודישע פאָלקס־לידער און אַזוי א ום אַרויסברענגען זיי אין דער עפענטליכקייט. ס'איז א גרויסע קולטורעלע און נוצליכע אַרבייט.

צום ערפאָלג פון קאָנצערט האָט פיל מיטגעהאָלפען די טאַלאַנטפולע אַקאָמפּאַניאַטאָרין פרל. ל. לאַקס.

מאַז.

געפונען א טויט קינד

אין א ביאַלאַגישען פילטער

(2) אויף זגערזשער 2 האָבען די אַרבייטער ביים ביאָלאָגישען פילטער געפונען אַ קערפּערל פון אַ קינד. די פּאָליצייאישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די מוטער פון'ם קינד איז די 18־יאָהריגע סטעפאַניאַ קאַלינאָווסקאַ פון שאַרע 9.

מ'האָט זי אַרעסטירט און אָפּגעשיקט אין דער טורמע אויף קאָפּערניקאַ־גאַס.

פערברענט 2 פערד אין א שטאַל

(2) אויף מאַרישינסקאַ 73 איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דעם שטאָל פון קאַנסט. לוטשאַק.

די פייערלעשער, וואָס זענען אָהין אָנגעקומען, איז געלונגען צו פערלעשען דעם פייער, אָבער די 2 פערד וואָס זענען געווען אין שטאָל איז נישט געלונגען ארויסצוראַטעווען און זיי זענען פערברענט געוואָרען.

די סבה פון דער שרפה איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

געהיימנישפולע שיסעריי אויף נאווא-זאזשעווסקא

(א אויף נאָוואָ זאַזשעווסקאַ 70 האָט מען נעכטען אין אָוועגד מיטאַמאָל דערהערט א שיסעריי און א קלאַנג פון צושלאָגענע שויבען ווען די לאָקאַטאָרען זענען ארויסגעלאָפען אויף דער גאַס האָבען זיי בעמערקט צוויי אַנטלויפענדע. די פּאָליציי האָט פעסטגעשטעלט, אַז די קוילען האָבען אויסגעשלאָגען די שויבען ביי יוזעף שול און אַדאָלף באַך. קיינער האָט פון די קוילען נישט געליטען.

פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג.

משה ליפּמאַנס אויפפיהרונג

פון ה' לייוויקס הערש לעקערט

די צווייטע אויפפיהרונג פון משה ליפּמאַן פון ה' לייוויקס „הערש לעקערט" האָט ארויסגערופען אַ גרויסע פּעראינטערעסירונג אין לאָדז. „הערש לעקערט" רעכענט זיך פאַר איינע פון די שטאַרקסטע פּיעסען אויף דער יודישער ביהנע, דער גאַנצער אינהאַלט איז געבויט פון א אמת'ע פּאַסירונג פון דעם ווילנער יודישען שוסטער־אַרבייטער „הירש לעקערט" די פּרעמיערע קומט פאַר שבת דעם 9 מאַי 9 אָוונט.

שבת ביטאָג ווערט געשפּילט ציאַנקאַלי.

אווענד-פערוויילונגעז פון פרויעז-שוץ-פעראייז

שבת דעם 9-טען מאַי

דער פרויען־שוץ־פעראיין אָרדענט איין שבת, דעם 9 טען מאַי אין „אַזאַ" גראַנדיעזע אָווענד־פערוויילונגען, וואָס וועלען זיין דער קלו פון פריהלינג: די פאַרנאַכט־פערוויילונג פאַר „יוגענד" וועט פאָרקומען אַ טאַנץ־אויפטריט פון די קינדער פון דער שולע פאַר פּלאַסטיק פון פרל. ז. קרוש און מ. אַלפּערן. ס'וועט אויך זיין א פאַנטען־לאָטעריע מיט פיל ווערטפולע מתנות.

בעת דעם אָווענד־פעסט פאַר דערוואַקסענע 10 אַז. אָווענד וועט אויפטרעטען מיט גימנאַסטיק איבונגען די קלאַס פון דערוואַקסענע פון דערזעלבער שולע. דאָס וועלען זיין פערוויילונגען, וועגען וועלכע ס'וועט רעדען גאַנץ לאָדז.

די קליינע צאָהל זיפערגעבליבענע בילעטען צו בעקומען אין קאַנצעלאַריע פון דעם פרויען־שוץ־פעראיין (זשעלאַנאַ 11).

„דער קעניג פוז די פידלער"

בראָניסלאַוו הובערמאַן אין לאָדז

נאָך גרויסע מיה איז געלונגען דער דירעקציע פון פילהאַרמאָניע, דעם ענערגישען דירעקטאָר ה' אַלפרעד שטריך, איינצולאַדען אין אונזער שטאָט „דעם קעניג פון די פידלער" דעם אונפערגלייכליכען בראָניסלאַוו הובערמאַן אויף איין־איינציגען קאָנצערט, וועלכער קומט פאָר דים קימעדיגען מיטוואָך, דעם 13. מאַי, 9 אַ זייגער ווע אין פילהאַרמאָניע־זאַל.

אַקאָמפּאַנירען דעם גרויסען קינסטלער וועט איינער פון די גרעסטע פּיאַניסטען אין דער וועלט ה' זיגפריד שולצע –

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, ד. 7 מאַי 1931

11.58 צייט־סיגנאַל, מעטעראָלאָ ישער קאָמוניקאַט, טאָג־פּראָגראַם קינאָ־און טעאַטער רעפּערטואַר, 12,15 גראַמאָפאָן־פּליטע, 12,35 שול קאָנצערט, 14,00 שמועס, 14,40 קאָמוניקאַט פון ד א. פ. פ. 14,55 פאָרלעזונג פון קאַטאָוויץ. 15,30 פאָרלעזונג פאַר מאַטורישטען, 16,10 קאָמוניקאַט פאַר פישער און שיפער, 17,15 גראַמאָפאָן־פליטען 17,15 פאָרלעזונג פון קראָקאַ, 17,45 קאָנצערט, 18.45 פערשידענעס, 19,10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, 19,20 „קאַמף מיט די טערוים" פאָרלעזונג פון ד"ר קניכאָוויעצקי, 19.40 ראַדיאָ זשורנאַל, 20,00 פעליעטאָן, 20,15 פאָרלעזונג, 20 30 קאָנצערט, 21,30 אוידיציע פון ווילנאָ, 22,15 קאָנצערט פון קראָקאָוו, 24,00 קאָמוניקאַטען, טאַנץ־מוזיק.

יסורים-אינסטרומענטע פון דער אינקוויזיציע אין שפאניען

אונטער די מאַשינען, וועלכע די אינקוויזיטאָרען האָבען אויסגעקלערט צו פייניגען די, וואָס זענען נישט געווען טריי דער קאַטוילישער קירכע, איז געווען איינע, וועלכע האָט געהייסען „בראָד-ראָד" דאָס איז געווען אַ מין פלאַטפאָרמע, צו וועלכער פון אויבען איז געווען צוגעמאַכט אַ צייל אייזערנע מעסערס, מיט די שאַרפען אַרויף, אויף דיזע מעסערס פון דער פלאַטפאָרמע פלעגען די גלחים דעם געפאַנגענעם אויסציהען און איהם פעסטבונדען, דאַן פלעגט אַ שד אין אַ גלח-געשטאַלט בעהמען אַ שווערע אייזערנע ראָד און איהר אַראָפּלאָזען איבער דעם צוגעבונדענעם קערפער צווישען צוויי מעסערס, נאָכדעם פלעגט ער די ראָד אויפהויבען און איהר אַראָפּלאָזען אויף דעם אומגליקליכען צווישען די צוויי מעסערס א.ז.וו. ביז יעדער ביין פלעגט צובראָכען ווערען.

ווען דעם אינקוויזיטאָר פלעגט במאס ווערען צו ברעכען די ביינער פון זיינע קרבנות, פלעגט ער אַמאָל בענוצען אַ ראָד אויף וועלכע ער פלעגט דעם צוגעבונדען עטליכע מאָל דורכדרעהען דורך אַ פלאַקער פייער, און אויף אַזאַ אַרט בראָטען זיין פלייש אַנשטאָט צו ברעכען זיינע ביינער.

דער „שפאַנישער עזעל" איז געווען דער נאָמען, וועלכען די גלחים פון דער הייליגער מענשען יאַטקע פלעגען רופען אַנ׳אַנדערע פון זייערע מאַשינען. מיט דער מאַשין פלעגט מען דעם געשמדטען יוד וואָס פלעגט פסח בשתיקה עסען מצה, למשל צורייסען אויף צווייען, דעם אָפּגעשמדטען פלעגט מען דערצו אַוועקזעצען רייטענדיג און צו זייבע פיס פלעגט מען צובינדען שווערע געוויכטען, וועלכע פלעגען איהם שלעפען אַרונטערצו און אַזוי איהם לאַנגזאַם צושפּאַלטען אויף העלפט.

די „מאַשין צום פערטלען" איז געווען נאָך אַ „קליגערער" אינסטרומענט, זי איז בעשטאַנען פון צוויי איבערגעקרייצטע ברעטער, און האָט אויסגעזעהן ווי אַ פונאַנדערגעעפענטע שער, אויף די ברעטער פלעגט מען דעם אַריינגעפאַלענעם אויסצי־העןדיג צובינדען — איין האַנד מיט איין פוס אויף די אויבערשטע צוויי האַלבע פון די צוויי ברעטער, און די אַנדערע האַנד און פוס אויף די אונטערשטע דאַן פלעגט מען די ברעטער פונאַנדעררייסען ביז דער פערטעלטער פלעגט צופליקט ווערען אויף פיער שטיקער.

פאַר קליינע קינדער האָבען די אינקוויזיטאָרען געהאַט אַ וויגעלע. אין דער וויגעלע פלעגט דאָס קינד פיליכט פערוויגט ווערען נישט אַזוי שנעל, אָבער דערפאַר ווען עס פלעגט שוין יאָ איינגעשלאָ־כען ווערען, פלעגט עס שוין שלאָפען שטיל און רוהיג און קיינמאָל זיך נישט אויפכאַפּען, אין אַזאַ וויגעלע, וועלכע איז געווען אויסגעבעט מיט טשעווע קעס מיט די שפיצען אַרויף, פלעגט מען לייגען די קינדער, וואָס פלעגען נישט וועלען עדות זאָגען געגען זייערע עלטערען. נאַטירליך, דאָס רוב קינ־דער, וואָס פלעגען אַזוי אַריינפאַלען אין די בעגעל פון דער אינקוויזיציע, פלעגען די יסורים נישט קענען אויסהאַלטען און פלעגען זיך ראַטעווען מיט עדות-זאָגען געגען זייערע אייגענע פאָטערס און מוטערס, און נישט איין קינד פון „וויגעלע" איז געווען געצוואונגען צו זאָגען פאַלשע עדות און מודה זיין זאַכען וואָס זענען געווען נישט-געשטויגען, נישט געפלויגען, נאָר זיך צו בעפרייען פון די יסורים.

פאַר פרויען האָבען די פרומע קראָקאָדילען אויך געהאַט אַ ספּעציעלע יסורים-געצייג. דאָס איז געווען דער זאָגענאַנטער „אייזערנער שפין", וועל־כער איז געווען אַזאַ געצייג מיט עטליכע שאַרפע שפּיציגע נעגעל, מיט דיזע נעגעל פלעגען די פרומע מחבל-הולטאַיעס אָננעהמען דער אומגליקלי־כערס ברוסט און איהר אַראָפּרייסען פון לייב.

נאָך אַ געצייג צו מאַטערען פרויען האָט גע־הייסען „טבילה-שטוהל", דאָס איז געווען אַזאַ שטייג, מיט אַ בענקעל אין מיטען, די פרוי, וואָס האָט גערעדט געגען אַ פסוק פון דער תורה, פלעגט מען צו דעם בענקעל פון איבווייניג צובינדען, און דאַן פלעגט מען די שטייג פערשליסען, דאַן פלעגט מען די שטייג מיט דער פרוי מיט אַלעמען אַראָפּלאָ־זען אין אַ טייך און האַלטען ביז די אומגליקליכע פלעגט בלייבען אין אונמאַכט, דערטרונקען יוערען צום טויט פלעגט מען איהר אָבער אַזוי גיך נישט לאָזען. מען פלעגט איהר אַרויסנעהמען, אָפּמינ־טערען און דאַן ווידער „טובל" זיין א.ז.וו.

די אינקוויזיציע האָט פאַר פרויען אויך געהאַט אַ הייליגע מאַשין, וועלכע די גלחים האָבען גערופען מיט דעם נאָמען פון די „הייליגע מאַריאַ" אַליין, דאָס איז געווען אַזאַ אַלמער, וועלכער איז געווען געמאַכט ווי די פיגור פון אַ פרוי מיט דעם פנים פון יעזוסעס „הייליגע מאַמע", דער אַלמער האָט אינווייניג געהאַט שאַרפע שפּיצען: אין איהם פלעגט מען אַריינזעצען די אָפּגעמשפטע און דאַן פערמאַכען און פערשליסען די טירען. אַזוי דאָס פון דעם צו־מאַכען פלעגט די פערשפאַרטע פרוי אַרויפגעשטאַ־כען ווערען אויף די שפּיצען, וועלכע זענען אַזוי געווען צוגעריכט אַז צוויי זאָלען זיך אַריינשטעכען אין די אויגען, צוויי אין האַרצען און צוויי אין בויך דאָס האָט ביי די גלחים געהייסען אַז די סוועטאַ מאַריאַ (די מוטער פון דעם אל רחמים) איז זיך אַליין נוקם אין דער פרוי, וואָס וואַגט צו פרעגען קשיות ווי אַזוי יזי, די „הייליגע יונגפרוי" האָט געבוירען איהר זוהן אָהן אַ בשר ודם-דיגען מאַן.

עס זענען ביי דער אינקוויזיציע געווען נאָך אַנדערע יסורים-אינסטרומענטען פאַר פרויען, אָבער זיי ערלויבט אונז נישט די אַנשטענדיגקייט צו בע־שרייבען. די גאַנצע סטראַפּשטשעס פון דער אינקוויזי־ציע איז געווען ווייניג, וואָס זיי האָבען זיך געבאָדען אין מענשליכע יסורים, זייער ווילדע הולטייסטווע האָט זיי געטריבען אויסצוקלערען אַזעלכע מיני פיי־ניגונגען וועלכע זאָלען אין דערזעלבער צייט צופרע־גען די טייפעלשע תאווה פון די פייניגער.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאַג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.
נ ע ז י נ ד ע ר ע ר וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

יודישער טעאטער
אין ניו-יאָרק—אויף גרויסע צרות
שוין געשלאָסען דעם סעזאָן

זונטאָג דעם 12-טען אַפּריל האָט זיך צום לעצטען מאָל אין היי־יאָהריגען סעזאָן אַראָפּגעלאָזט דער פאָרהאַנג אין די ניו-יאָרקער יודישע טעאַטערס, דער סעזאָן, וואָס האָט געדויערט 28 וואָכען (אייגענטליך נאָר 26. ווייל 2 וואָכען איז געווען אַ שטרייק), האָט זיך געענדיגט.

אין די ניו-יאָרקער יודישע צייטונגען מאַכט מען איצט אַ סך הכל פון טעאַטער-סעזאָן.

אָט זענען עטליכע ווערטער פון דעם „סך-הכל אַרטיקעל" אין ניו-יאָרקער „פאָרווערטס":

„עס איז געווען דער ערגסטער סעזאָן אין דער געשיכטע פון דעם יודישען טעאַטער אין אַמעריקא, אַזוי וועט ער טאַקע הייסען — דער ערגסטער.

עס וועט נישט זיין איבערטריבען, ווען מען וועט רעכענען, אַז אין די עטליכע און צוואַנציג וואָ־כען, וואָס מען האָט דעם סעזאָן געשפּילט, האָבען אַקטיאָרען, כאָריסטקעס, און אַנדערע טעאַטער־אָנגעשטעלטע בעקומען נישט מעהר ווי זעקס וואָכען פולע פענסיעס.

אַריינגערעכנענדיג שוין די דריי-פיר וואָכען, וואָס מאַנכע טרופּעס וועלען פערברענגען אויף גאַסטשפּילען, קען מען מאַכען אַ חשבון אַז די מעהרסטע שוישפּילער האָבען דאָס יאָהר געבּליבּען אַנ׳ערך צוואַנציג -- און אפשר ווייניגער — וואָכען.

איצט קומט אַ לאַנגער שווערער זומער, וואָס די שוישפּילער וועלען דעם זומער טון ווייס איין גאָט.

אַ היבש ביסעל שוישפּילער וועלען פּרובּען אָר גאַניזירען זיך אין טרופּעס און שפּילען, ביז די היי־סע טעג וועלען אָנקומען, אַ געוויסע צאָל וועט מס־תמא פאָהרען קיין אייראָפּע, נאָר אַ היבשע צאָהל די מעהרסטע פון זיי, זענען אָבער פעראורטיילט אַרומצוגעהן ליידיג דעם זומער און שטאַרק אונ־טערהונגערען."

געעפענט האָט זיך דער סעזאָן מיט 11 טע־אַטערס אין ניו-יאָרק, דריי פון זיי — דער אָדעאָן, דאַון-טאַון, און בראַנזוויל, און שווידס טעאַטער האָבען זיך געשלאָסען נאָך אין ערשטען האַלבען סעזאָן.

פון די איבערגעבליבענע איז דער „פּאָבליק־טעאַטער" די גאַנצע צייט געווען מעהר אויף יענער וועלט, ווי אויף דער וועלט.

דער „ליבערטי-טעאַטער" וועלכער האָט זיך געעפענט אַלס יודישער „וואָדעוויל" איז ביסלעכ־ווייז אויסגעגאַנגען, אויסגעשטאַרבען אַ שטילען טויט.

נישט נאָר מאַטעריעל איז דער סעזאָן געווען אַ שלים-מזלדיגער, נאָר אויך קינסטלעריש, ... צו דערמאָהנען זיך אָן איין אויפגעפיהרטע פּיעסע וואָס זאָל אַרויסרופען אַ געפיהל פון בעגייסטערונג. צוליב דער געדריקטער עקאָנאָמישער לאַגע אין צוליב דער שטענדיגער שרעק פאַ׳ן מאָרגען, האָט קיין טעאַטער זיך נישט געקענט אָפּגעבען מיט דע־ביהנע ווי געהעריג, עס האָט געצעהלט די אויסער־געוועהנליכע פּיעסע און די אויסערגעוועהנליכע אויפ־פיהרונג".

3

Doktór KLINGER
ספּעציאַל-אַרצט פאַר וועניער שע, הויט און האָר-קראַנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פּיעטריקאָווער 62"

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2. (ניי רעמאָנטירט) דירעקטאָר דוד צעלמייסטער.
גאַסטשפּילען פון דוד הערמאַן-טעאַטער
מיט׳ן אַנטייל פון פּרעמיער פון דער ווילנער טרופּע
יוסף קאַמען
היינט, דאָנערשטאָג, דעם 7-טען מאַי און אַלע ווייטערדיגע טעג
פּרעמיערע „דער טויבער" פּרעמיערע
דראַמע אין 3 אַקטען פון דוד בערגעלסאָן.

ס׳שפּילען:		
שמעון בוק — זלמן הירשפעלד	אבתי זיין פאַבער — דינה קעני	גבאי׳טע — באַשע קאַהאַן
פרוי בוק — בת שבע	שולק, אַ דימטש — דוד בירובוים	1-טער מעהל מוחי — דוד אגלריך
מענדל׳ זי׳ן זוהן — מיכאַ מעסינגער	לייב אַ ינגער ביי בוק — בקה נעוה	2-טער מעהל-סוחר —
יאַסעלע באַבעס — יחיאל ראַקאָוו	יוזעל׳יק — באַשע קאַהאַן	אַרבייטער, סוחרים, דאָל ציי
טויבער — יוסף קאַמען	נאַדזיראַטעל — יעקב קורלאַנדער	

אינסצעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאַן. מוזיק: פּראָפ. שפּערבער.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: יוסף שליוויאַק. אדמינ. לייטער: א. גאַריעלאָוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאָנדיטאָריי פון ה׳ ראַשגאָלד (פּיעטריקאָווער 38)
און פון 6 אַ זייגער אין אָוונד אין דער קאַסע פון טעאַטער.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַכאָדניאַ)

דער „פּוילישער שטערן"

(26

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט-קריג

קאַפּיטעל צעהן
ביים קאָמענדאַנט

אַז מערי איז אריין אין דעם קאָמענדאַנטס אויפנאַהמ׳ס צימער, איז דאָרט געווען אַ גרויסער עולם מענשען:

מערנהאַלץ האָט געטענה׳ט מיט׳ן קאַפּיטאַן שטרענג, וועלכער האָט זיך געקליבען אוועקצוגיין.

אויף אַ שטול איז געזעסען אַ דיקער איטאַליע־נער מיט אַ גרויסען בריליאַנט אין דעם בונטען קראַוואַט.

לע׳ם איהם האָט געשפּרייזט הין און צוריק אַ הויבער, דאַרער פערשוין מיט אַ צייכען פון עהרען-לעגיאָן אין דער קלאַפּע...

עס האָט זיך געעפענט די טיר, און מאַטעס, וועלכער איז אַריין אי׳ן אויפנאַהמס-צימער איז צו־געלאָפען צו מערי׳ן:

— פריילין קוויטמאַן איך דריק איך אויס מיין טיפסטע מיטגעפיהל!

— אַ דאַנק! — האָט זי איהם שטיל איבערגע־שלאָגען — לאָמיר בעסער וועגען דעם נישט רעד־ען. איך מוז איצט תיכף זעהן דעם קאָמענדאַנט... ס׳איז זעהר אַ דרינגענדער און וויכטיגער ענין.

מאַטעס האָט מיט אַ בעוועגונג אָנגעוויזען אויף די מענשען, וואָס האָבען געוואַרט אין צימער.

— איהר זעהט, אַט די אַלע מענשען דאַרף ער אויפנעהמען... און אַכט אַ זייגער איז ער איינגע־לאַדענט אויף אַ מיטאָג.

— איך האָב אָבער עפּעס זעהר וויכטיגעס צו ערלעדיגען, בנאמנות, זעהר וויכטיגעס... אויב איהר זאָגט זיך אָפּ מיך אָנצומעלדען, וועל איך אַליין אַריין

— אָבער פריילין קוויטמאַן, איך בין נישט דרייסט איהם צו שטערען... איהר ווייסט, ווער ס׳איז ביי איהם איצט?

שטרענג איז צוגעקומען צו מערי׳ן און זי פריינדליך בעגריסט:

— איך ווייס, וואָס עס האָט אייך געבראַכט אַ־הער, פריילין קוויטמאַן... דערלויבט מיר אויסצו־דריקען אייך מיין טיפסטען מיטגעפיהל!

דאָס מיידעל האָט זיך אינסטינקטיוו אַ ציה געטון צוריק פון איהם.

ווי נישט בעדייטענד איהר בעוועגונג איז נישט געווען, האָט דער קאַפּיטאַן זי בעמערקט...

זיין פנים האָט זיך מאָמענטאַל געענדערט, און אויף אַ ווייל'ע האָט מערי קוויטמאַן דערזעהען דעם ריכטיגען מאַריס שטרענג אין זיין אמת׳דיג גע־שטאַלט, ווי נישט קיין סך האָבען איהם בעקענט: אַ קאַלטען, אַנ׳אַכזריות׳דיגען, אַ בייזען...

ס׳האָט אָבער קורץ אָנגעהאַלטען, און די שווערע כמאַרע, וואָס האָט פערצויגען דעם אַפּיצירס פנים איז פערשוואונדען.

מיט אַ ליבענסווירדיגען שמייכעל האָט ער אַרויסגעמורמעלט.

— גלויבט מיר, איך פיהל מיט טיף אייער צער.

— איך דאַנק אייך... איך דאַנק אייך. — האָט מערי שנעל געענטפערט, און איז מיט ענטשלאָסענ־הייט צוגעגאַנגען צו דער טיר פון דעם קאָמענדאַנטס קאַבינעט.

זי האָט געעפענט די טיר.

אין קאַבינעט איז געווען האַלב-טונקעל.

די לאָמפּ אויפ׳ן טיש האָט בעלויכטען די אויפ־געדעגטע פנים׳ער פון צוויי מענשען: פון דעם קאָ־מענדאַנט און פון אַ הער, וועלכען מערי האָט גע־קאָנט פון די אילוסטרירטע זשורנאַלען.

דערהערענדיג, אַז די טיר האָט זיך געעפענט, איז דער קאָמענדאַנט אויפגעשפּרונגען פון טיש.

— אַך! דאָס זענט איהר, פריילין קוויטמאַן!

— האָט ער אויסגערופען און איינגערוימט אויפ׳ן אייער עטליכע ווערטער דעם הער, וואָס איז געזעסען מיט איהם — ליבע פריילין איך וועל אייך באַלד אָננעהמען... דערווייל זענען מיר בעשעפטיגט, און מ׳טאָר אונז נישט שטערען. מאַטעס האָט אייך געדאַרפט זאָגען.

— הער קאָמענדאַנט! — האָט מערי אויסגע־רופען, פערברעכענדיג מיט די הענד — איהר מוזט מיך באַלד אויסהערען... דאָס, וואָס איך וויל אייך מיטטיילען, קאָן נישט אָפּגעלייגט ווערען.

דער קאָמענדאַנט האָט זיך געפיהלט אומבע־קוועם, אַזוי ווי ס׳איז געפיהלט זיך איטליכער פערנו־מענער מענש, ווען צו איהם ווענדט זיך מיט אַ בקשה אַ ליב און סימפּאַטיש מיידעל.

— פריילין קוויטמאַן, — האָט ער זיך אָפּגע־רופען פעסט און ענטשלאָסען — איהר מוזט צוואַר־טען אין וואַרטע-צימער... איך ווייס, ווי איהר זענט בידערשלאָגען פון אייער אומגליק, אָבער פונקט איצט בין איך זעהר פערנומען... איך וועל באַלד פריי זיין.

— איך האָב אייך געוואָלט מיטטיילען יועגען פאָטער, הער קאָמענדאַנט, — האָט מערי מיט אַ ציטערדיגער שטימע אַ זאָג געטון — איך ווייס, אַז עס זענען געווען גנבים.

— א! — האָבען אויסגערופען פערוואונדערט ביידע מענער גלייכצייטיג,

דער אומבעקאַנטער הער האָט פאָרגעשלאָגען:

— מ׳דאַרף זי אויסהאָרכען... בעקאַנט אונז, פּיטע.

דער קאָמענדאַנט האָט עס געטון.

ער האָט בעקאַנט מערי מיט דעם הער, וועל־כער איז געווען דער ערשטער לאָרד פון דער אַדמי־ראַליטעט, אַנ׳אַדמיראַל פון דעם ענגלישען פלאָט.

מיט אַ געבראָכענער שטימע האָט מערי דער־צעהלט וועגען דעם פּאַקעטעל, וואָס די טענצערין האָט איהר געגעבען צו בעהאַלטען, און וועגען דעם, ווי זי האָט זיך געכאַפּט, אַז ער איז בעלם געוואָרען.

הערענדיג איהר דערצעהלען, האָט זיך דעם קאָמענדאַנטס שטערען שטאַרק געקנייטשט, און די רעכטע האַנט זיינע האָט צוטראָגען געבלאָנדזשעט אויפ׳ן טיש.

ווי נאָר זי האָט געענדיגט, האָט ער זיך ענט־שלאָסען אָפּגערופען:

מען דאַרף וועגען דעם מיטיילען לאַמבעלעטען, דער אַדמיראַל; ער פיהרט אָן מיט דער פראַנצוי־זישער דעפּענזיווע, און וואַרט איצט אין אויפנאַהמס־צימער. דערלויבט איהר מיר איהם איינצולאַדען? פריילין קוויטמאַן וועט איהם נאָך אַמאָל איבער־געבען דעם גאַנצען ענין, און ער וועט אונז איבער־געבען, וואָס ער ווייסט בייעס וועגען דער טענצערין בור-על-דין.

נישט וואַרטענדיג אויף דער הסכמה, האָט ער אַ דריק געטון ביים גלעקעל, און אין עטליכע מינוט שפּעטער האָט מאַטעס אַריינגעפיהרט אין קאַבינעט אַ הויכען דאַרען הער מיט דעם צייכען פון עהרען־לעגיאָן אין דער קלאַפּע.

(פאָרטזעצונג קומט).

דער מאלאדעטשנער שמש און זיינע 2 ווייבער

ווילנע.

ווער קען נישט אין מאלאדעטשנע דעם 60-יאָהריגען שמש בערמאַן. נאָך פאַר'ן קריג איז ער אויך געווען אַ שמש און זיין ווייב אַ שמשטע און זיינע קינדער בני שמש.

געלעבט האָט ער די גאַנצע צייט אין מאָלאָ-דעטשנא. געלעבט און מפרנס געווען זיך פון זיין שמשות.

אַז ס'איז אָבער בעשערט אַ מענשען מפורסם צו ווערען, קומט עס אַפילו פון מאָלאָדעטשנע, מאַכט זיך אַ מעשה, אַז ס'ברעכט אויס די מלחמה פון אַ סך שטעטלעך און בתוכם פון מאָלאָדעטשנע ווערען אַרויסגעטריבען די יודען, צווישען אַנדערע גייט אויך אַוועק אין גלות אונזער שמש מיט דער שמש'טע און מיט זייערע קינדער, זיי ווערען פאַר-וואָגעלט אַזש קיין וכאַרקאָוו, וואו זיי לעבען איבער אַלע רעוואָלוציעס און מהומות. דעם שמש'ס קינ-דער ווערען אַריינגעצויגען אין בייעם שטראָם, די אַל-טע שמשטע קען אויך נישט בלייבען גלייכגילטיג צו דער נייער אָרדנונג, מחמת זי וויל זיך נישט קריגען מיט די קינדער...

ס'קומט די צייט פון דער רעעוואַקואַציע. דער שמש רעגיסטרירט זיך, אַז ער וויל פאָהרען צוריק קיין מאָלאָדעטשנע.. דאָס ווייב אָבער מיט די קינ-דער ווילען נישט פאָהרען, דער שמש וויל נישט פאָהרען אָהן דער ווייב, וואָרום ווי קען דען אַ יוד אויסקומען אָהן אַ באַלעבאָסטע? אָבער אַלע זיינע בעמיהונגען אַז דאָס ווייב זאָל מיט איהם מיטפאָה-רען, זענען אומזיסט. ער פאָהרט אַוועק קיין פוילען און דאָס ווייבעל זיינע פערבלייבט אין רוסלאַנד.

דער שמש קומט צוריק קיין מאָלאָדעטשנע, קריגט ווידער זיין אַלטען פאָסטען אַלס שמש, עס איז איהם אָבער זייער אומעטיג אָהן דער פלוניתטע שיקט ער בריף קיין רוסלאַנד, ווענדעט זיך צום דאָרטיגען רב, פערמאַטערט די ווילנער רבנים, וועל-כע טוען אויך אַלץ, כדי אַראָפּצוברענגען זיין פלונית...

יענע אָבער וויל דאָהט פון קיין זאַך נישט הע-רען, פאַר איהר זענען איהרע קינדער, ווייזט אוי'ס, פיל אָנגעלייגטער, ווי איהר געמאַל, בלייבט ביים שמש צו נעהמען אַ גט. כדי צו קענען דאָ קריגען אַן אַנדער „בעל-הביתטע". אָבער אויך דאָס וויל זיין ווייבעל איהם נישט צוליב טון און אויף אַלע ווענדונגען, ענטפערט זי גאָר אַפילו נישט...

דאַן פאַלט דער שמש אויף אַן אַנדער סברה: ער פאָדערט פון די ווילנער רבנים מען זאָל איהם סתם געבען אַ היתר חתונה צו האָבען, מחמת דאָס ווייבעל — אַזוי טענהט ער — איז אַראָפּ פון דרך הישר.

רבנים איילען זיך אָבער נישט מיט אַזאַ היתר. ווערט דער שמש בייז און טוט גאָר אָפּ אַ שפּיצעל די רבנים: האָט ער גענומען און האָט זיך אויפ-געזוכט אַ ווייבעל אין מאָלאָדעטשנע צענויפגערופען אַ מנין מענשען און האָט איהר מקדש געווען כדת משה וישראל.

ואחרי ככלות הכל איז ער געקומען קיין ווי-ל-נע צו די רבנים פרעגען אַ שאלה, צי מעג ער וואוינען מיט דער 2-טער אשה זיינער?...

נאַטירליך, זענען די רבנים פון דעם שפּיצעל נישט נתפעל געוואָרען, קיין היתר צו לעבען מיט דער 2-טער אשה איהם נישט געגעבען. איז ער, נעבעך, מלא חימה, דער אַלטער שמש ער דאַרף האָבען — זאָגט ער — אַ „בעל-הבית'טע" ווער ס'זאָל איהם קאָכען מיטאָג, דערלאַנגען אויף דער עלטער אַ קאָפּ וואַרעמע וואַסער, און דאָ ווילען די רבנים פון קיין זאַך נישט וויסען...

— היתכן? ס'איז דאָך בפירושע ביגאַמיע, פאַר וועלכע עס קומט שטראָף?

— איך לאַך פון דעם — טענה'ט דער שמש — דער סטאַראָסטע אַליין גיט מיר אַן ערלויבניש חתו-נה צו האָבען, אויפ'ן פאַס בין איך נאָך עד היום אַ בחור...

אָט אַזוי קעמפט עס דער שמש פאַר אַ שטיקעלע „בעל הביתטע" אויף דער עלטער....

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע", נאַרוטאָוויטשאַ 20

ליטונג: א. בעזמאַן.

גאַסטשפילען פון ווארש. „סקאַלאַ"-טעאַטער

אונטער דער ליטונג און מיט'ן אנטייל פון בעריהמטען אַרטיסט און רעזשיסער

משה ליפּמאַן

שבת, ד. 9-טען, זונטאג, ד. 10-טען, מאנטאג, ד. 11-טען מאי, 9 אַ זייגער אין אָווענד – צום 1-טען מאָל אין לאָדז

ה. לייוויק'ס לעצטע מייסטערווערק – די שטאַרק-עמאָציאָנעלע פּיעסע אין 6 בילדער

„הערש לעקערט"

רעזשי: משה ליפּמאַן

1. בילד: אין קעלער-שטוב בײַ הערשקע; 2. בילד: אין דער קאָנספּיראַטיווער דירה; 3. בילד: אויפ'ן הילגער שול-הויף דעם ערשטען מאי; 4. בילד: די געשעענישן; 5. בילד: דער שאָס אויפ'ן צאַרישן גובערנאַטאָר; 6. די עקזעקוציע איבער הערשקען

שבת בייטאָג, 4 אַ זייגער – פרייזען פון 80 גר. ביז 2.50 1-טע רייה צום לעצטען מאָל **ציאַנקאַלי** קינדער און יונגע ביז 16 יאָהר אײַנגאַנג פערבאָטען. שבת בייטאג און מאָנטאָג פאָפּו-לערע פרייזען פון 80 גראָשן.	דינסטאַג – צום ערשטען מאָל אין לאָדז מיט **משה ליפּמאַן** **„דער אייביגער נאַר"** אין 3 אַקטען, געשפּילט געוואָרן אין וואַרשאַ ביז 100 מאָל נאָכאַנאַנד. פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50 זל.

אום אויסצומיידן אַ געדראַנג ביי דער קאַסע בעט די דירעקציע זיך פאַרזאָרגן פריהער מיט בילעטען

ראָלען: באַרסקאַ-פישער, ענני ליטאַן, מ. קייזעראָוויטש, לילאַ יאַקובאָוויטש. מענער: משה ליפּמאַן, שמחה ווײַנטרויב, סעם בראָנעצקי, יעקב פישער. ניסענצווייג, אהרן איי-זענבערג, מ. וויכער, ש. קראַנץ און הערמאַן פישער.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון טעאַטער פילהאַרמאָניע.

בעמערקונג: וואוילטעטיגע פאָרשטעלונגען ווערען פערקויפט צו מעסיגע פרייזען.

הײַנט און פאָלגענדע טעג!

פּרעכטיגער קלאַנג-מייסטערווערק געשאַפען אויפ'ן גרונד פון הולטאַישען לע-בען און ליבעס-אַוואַנטורעס פון מאַג-נאַטען פון דעם וואונדערשענעם לאַנד — — פון כשופ'דיגען טאַנגאָ — —

דער פּרעהליכער מאַדריד

ליבעס-ראָמאַנס פון אַ יונגען מאַרקיז מיט אַ פייער-פלאַמענדיגער ליידענשאַפטלי-כער טענצערקע .. אין די הויפּט-ראָלן:

Ramon NOVARRO Dorotha JORDAN

אויסער'ן פּראָגראַם:

פּרעכטיגע קלאַנג-צוגאַבע א.ג. „נידער מיט די טאַקסובקעס"

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג שבת, זונטאָג און יום-טוב 1 בייטאָג

פּאָפּולערע פּרייזען.

ביוסט פון יודישען מלוכה-מאַן

ווערט אַריינגעשטעלט אין בנין פון דייטשען רייכסטאג

בערלין, (יט"א) די קאָמיסיע פאַר בע-פּוצונגען פון רייכסטאָג האָט אויף איהר לעצטער זיצונג בעשלאָסען אַריינצושטעלען אין רייכסטאַג-בנין דעם ביוסט פון בעריהמטען יודישען מלוכה-מאַן ד"ר הוגאָ פּרויס, דעם שעפער פון דער קאָנסטיטוציע פון דער דייטשער רעפּובליק, וואָס איז געשטאָרבען אין 1925. דעם פּרויס ביוסט שענקט דעם רייכסטאַג די דייטשע רייכס-פּאַרטיי, וואָס הוגאָ פּרויס איז געווען איינער פון איהרע פיהרענדע מיטגלידער

מין. מאַטושעווסקי אויף אורלויב

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) דער פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי האָט נעכטען אָנגעהויבען זיין אַפּרוה-אורלויב, וועלכער וועט דויערן 8 טעג.

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. פראַטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(6

קיצור פון ראָמאַן

די 20-יעהריגע סאָניע גינזבורג האָט איבער-געלעבט דעם שרעקליכען פּאָגראָם פון פּראָסקוראָוו. איהרע עלטערן זענען דערמאָרדעט געוואָרען, ווען זיי האָבען אָפּגעראַטעוועט זייער טאָכטער פון פער-גוואַלטיגונג מצד אַ באַנדע קאָזאַקען. סאָניע איז ענטלאָפען קיין לאָדז צו איהר פעטערס אַ שוועסטער. אָבער איהר מוהמע האָט זיך שוין געהאַט אַוועק-געצויגען פון לאָדז קיין אויסטראַליען. סאָניע איז אָנגע-קומען אויף אַ שטעל אַלס מאַשין-שרייבערין צו דעם רייכען פאַבריקאַנט העניק נירענבערג. נאָך אַ געוויסער צייט האָט דער שעף סאָניען פערנאַרט צו זיך אין דער וואוינונג און זי פערגוואַלדיגט. זי האָט געפיהלט, אַז זי ווערט אַ מוטער. סאָניע איז אַוועק אין קליניק צו דאָקטאָר קאופמאַן, וועלכער האָט איהר דאָס בעשטעטיגט. סאָניע האָט געוואָלט פּטור ווערען פון דער שווערער לאַסט און דער דאָק-טאָר האָט איהר פאָרגעלעגט, אַז זי זאָל געבוירען ביי איהם אין קליניק און דאָס קינד זאָל זי אָפּ-שרייבען אַ געוויסער רייכער פאַמיליע, ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען דעם, וואָס די רייכע פרוי האָט שוין 2 מאָל געבוירען טויטע קינדער און לויט די פאָראויסזעהונגען פון דאָקטאָר, וועט זי אויך דאָסמאָל געבוירען אַ טויט קינד. דער רייכער מאַן האָט אָבער געהאַלטען, אַז זיין פרוי וועט דאָס נישט איבערהאַלטען און דעריבער האָט ער געוואָלט אַדאָפּ-טירען אַ קינד און אָפּנאַרען די פרוי, אַז דאָס איז איהר אייגענס.

סאָניע האָט מסכים געווען אָפּצושרייבען איהר קינד. זי האָט געבוירען אין קליניק אַ געזונדען, שעהנעם יונגעלע. דעמאָלט האָט זי ערשט דער-פיהלט, וואָס דאָס הייסט אַ מאַמע און האָט בעשלאָ-סען נישט אָפּצוגעבען דאָס קינד.

ס'איז געשעהען אַזוי ווי דער דאָקטאָר האָט פאָראויסגעזעהען, די רייכע פרוי האָט געבוירען אַ טויט קינד און דאָקטאָר קאַופמאַן האָט לויט'ן אָפּ-מאַך געוואָלט צונעהמען דאָס ביי — געבוירענע יונגעלע, סאָניע איז געוואָרען פאַרצווייפעלט,

ווען אַלע איהרע טענות האָבען נישט געהאָלפען האָט סאָניע אָנגעכאַפּט איהר קינד פאַר'ן האַלז, וועלענדיג דאָס מיט אייגענע הענד דערשטיקען.

דאָקטאָר קאופמאַן האָט אַרויסגעריסען דאָס קינד פון סאָניעס הענד און איז אַרויס דערמיט פון צימער.

פון סאָניעס פערשוואונדען איז נירענבערג די ערשטע צייטען געווען צופרידען, ווייל ער איז פּטור געוואָרען פון סקאַנדאַלען, שפּעטער האָט ער אָבער בעקומען געוויסענס-פּלאָגען און ער האָט זיך נישט געקענט קיין אָרט געפונען, ער האָט געפיהלט עפּעס אַ בעזונדער געפיהל צו דער פערשוואונדענער סאָניע, נירענבערג איז דעריבער אַוועק צו אַ פּריוואַט-דעטעקטיוו.

נירענבערג האָט געבעטען דעם דעטעקטיוו טשאַרל ערליי, אַז ער זאָל אויסזוכען סאָניען, דער דעטעקטיוו האָט זיך דאָס אונטערגענומען, אָבער בעת דעם געשפּרעך מיט נירענבערגן איז איהם דער לעצטער פאָרגעקומען עפּעס שטאַרק בעקאַנט. ער איז אַריין אין צווייטען צימער און נאָכגעקוקט זיין קאָלעקציע פאָטאָגראַפיעס. נירענבערג איז גע-ווען שטאַרק עהנליך צו אַ געוויסען העניק זילבער-שטיין, וועלכען מ'האָט שוין לאַנג געזוכט, הגם יענער איז געווען אָהן אַ באָרד גלאַט ראַזירט און נירענבערג האָט איצט געטראָגען אַ בלאָנד בערדעל, דער דעטעקטיוו האָט אַריינגערופען זיין געהילף ראַלף.

דער דעטעקטיוו האָט געשיקט זיין געהילף ראַלף אַז ער זאָל זיך דערוויסען אַלע איינצעלהייטען וועגען העניק נירענבערג. דער דעטעקטיוו האָט אויך צוליב דער בעגעגעניש מיט נירענבערגן גע-שיקט נאָך זיין פריינדין פריילין אידאַ דערווייל האָט זיך צום דעטעקטיוו געמאָלדען אַן עלטערער גרויצער הער גורעוויטש און דערצעהלט זיינע אי-בערלעבענישען אין דער פּאָגראָם-שטאָט פּראָס-קוראָוו.

דער אַלטער גורעוויטש האָט ווייטער דער-צעהלט:

— אין שטאָט האָט מען געריבט און געמאָר-דעוועט, די שיכורע קאָזאַקען זענען מיט געזאַנג געגאַנגען איבער ד יגאַסען געפיהרט דורך דעם שטאַטישען פעבעל, וועלכער האָט אָנגעוויזען, וואו ס'געפינט זיך אַ יודיש געוועלבעל, אַ יודיש הויז, אָדער אַ יודישע שטוב. איך מיט מיין אַ-[illegible]-ער טאָכטער זענען מיר געזעסען בעהאַלטען ביי מיר אין קאַבינעט, פערבאַריקאַדירט די טיר און פענסטער

— איך האָב געוואוסט, האָט דער אַלטער ווייי-טער געזאָגט, אַז זיי וועלען קומען צו מיר, ווייל די שטאַטישע כוליגאַנעס האָבען גאַנץ גוט גע...סט, אַז ד"ר גורעוויטש איז אַ יודישער כלל-טוער און מיט דעם דאָזיגען זשיד האָבען זיי זיך שוין לאַנג געוואָלט אָפּרעכענען.

— זענע זמיר איך מיט מיין טאָכטער געזעסען אין צימער, יעדעס מאָל האָט זיך דערהערט אַנ-אַנדער מורא'דיג געשריי פון אַ פרוי, אַ שרעקליך געוויין פון קינדער אָדער אַ געזאַנג פון פערשיכורטע קולות. ענטשולדיגט מיר הער דעטעקטיוו וואָס איך פייניג אייך אַזוי ילאַנג מיט מיין ערצעהלונג.

— דאָס מאַכט נישט הער גורעוויטש, איך האָב גענוג געדולד, און איבעריגענס הער איך אייער ערצעהלונג מיט'ן גרעסטען אינטערעס.

— פּלוצלונג מ'קלאַפּט אין דער טיר פון מיין וואוינונג, איך האָב געוויזען זמיין טאָכטער מיט דער האַנד, אַז זי זאָל נישט ענטפערען.

— עפענען, הער איך אַ שטים, עפענען ווייל מיר וועלען אויפברעכען די טיר, זשידאָווסקאַיאַ מאָרדאַ.

מיר האָבען ווייטער געשוויגען און איך האָב געפרובט מיט וואָס ס'איז נאָר מעגליך געווען נאָכ-מעהר צו פערבאַריקאַדירען די טיר. פון דרויסען האָט מען זיך געשאָלטען און געזידעלט.

— זיי זענען אין שטוב ד יזשידעס, האָב איך געהערט ,אַ גו חברה, נעהמט אייך נאָר צו דער טיר.

די טיר האָט אָנגעהויבען צו קרעכצען און זיך אונטערצוגעבען. מיט מיינע פּלייצעס האָב איך אויף וויפיל ס'איז מעגליך געווען צוגעהאַלטען ביז צום לעצטען אויגענבליק. אָבער אומזיסט אין עטליכע מינוט אַרום איז די טיר געווען געעפענט. אין שטוב זענען אַריינגעקומען 6 שכורע זעלנער.

נישט געוואָלט עפענען דער זשיד, אַזוי אַ באַרישניאַ איז אויך פערהאַן און דווקא אשהנע,

— מיר איז דאָס בלוט פערגליווערט געוואָרען אין די אָדערען. מיין לעבען איז פאַר מיר מעהר גאָרנישט ווערט געווען. מיר האָט אַ[illegible] שווינד-לען אין ד יאויגען און איך האָב געזוכט עפּעס אַנ'עצה ווי אַזוי אָפּצוראַטעווען מיין טאָכטער פון די גרויזאַמע און עיפוש'דיגע זעלנער ווי האָבען אָבער לאַנג נישט געטראַכט און איינער פון זיי האָט זיך אָנגערופען.

— וואָס האָסטו אַזוי מורא געהאַט צו עפענען זשידאַק, אָט וועסטו באַלד זעהען, וואָס מיר וועלען טון מיט דער באַרישניאַ.

— מיין טאָכטער האָט אָנגעהויבען מורא'דיג צו שרייען, זי איז אַרומגעלויפען איבער'ן צימער ווי אַ פערסמטע. מיך האָבען שוין פעסט געהאַלטען ביי די הענד צוויי זעלנער און איך האָב מיך מעהר קיין ריהר נישט געקענט געבען, אויף קיין והילף פון דער זייט האָט מען אויך נישט געקענט רעכע-נען. מיר איז פינסטער געוואָרען און די אויגען, איך האָב שוין מעהר גאָרנישט געזעהען.

דער דעטעקטיוו האָט שווער אָפּגעזיפצט, פּונ-קטיג אַז ער איז געווען שטאַרק אויפגערעגט פון דער ערצעהלונג און האָט געריכערט איין פּאַפּיראָס נאָך דער אַנדערער.

גורעוויטש האָט גענומען נאָך אַביסעל וואַסער און ווייטער גערעדט.

— ווען איך האָב צוריק געעפענט די [illegible]ען האָב איך דערזעהען דאָס גרויזאַמסטע. דאָס שרעק-ליכסטע. דאָס מורא'דיגסטע וואָס אַ מענש קען אין זיין לעבען זעהען. די העסטיעס האָבען געפייניגט מיין טאָכטער.

— גענוג הער גורעוויטש, גענוג, האָט דער דעטעקטיוו זיך אויפגעשטעלט פון אָרט, זאָגט מיר וועגען וואָס איהר זענט געקומען צו מיר.

— ס'איז נישט גענוג מיין הער, [illegible] נאָר גאָרנישט גענוג, האָט [illegible] געזאָגט [illegible] ציטערדיגער שטים. איך מוז אייך ווייטער [illegible]לען, איך מוז דאָך האָבען אימיצען וואָס זאָל מיר העלפען. [illegible] נישט גענוג, הער דעטעקטיוו, איהר זענט די לעצטע האָפענונג מיינע. די לעצטע רעטונג

דעם אַלטענס אויגען האָבען זיך ברייט גע-עפענט, ער האָט אינגאַנצען [illegible] זיך אַרומגעקוקט איבער'ן צימער, אַזוי ווי ער וואָלט אימיצען געזוכט, יעדען ווייל האָט ער [illegible] אַנ'אַנדער געגענשטאַנד אין האַנד, איהם איבער-געקוקט און צוריק אַוועקגעשטעלט, ער האָט [illegible] דעם אייגענעם ווי [illegible]

— אַלזאָ דערצעהלט ווייטער [illegible] דער דע-טעקטיוו געזאָגט. איהר [illegible]ליכער פריינד, רע-רוהיגט אייך און דערצעהלט.

— אַזוי. אַזוי איך וועל ווייטער דערצעהלען, שוין לאַנג נישט גערעדט מיט קיינעם.

דאָס ד[illegible] איז אַריינגעקומען און געמאָלדען:

— הער ערליי דאָס פריילין אידאַ איז געקומען.

— באַלד באַלד, געה איך אַרויס צו איהר.

דער אַלטער איז אויפגעשפּרונגען פון זיין אָרט.

— אידאַ? אידאַ?

(המשך פולגט).

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!

1) די שלאכט ביים סאם
דראמע פון די צייטען פון דער גרויסער וועלט-מלחמה.

2) „פאטערליכע פערגעניגענס"
פרעכטיגע קאמעדיע. .·. אין די הויפטראלען:
LEW CODY i AILEN PRINGLE

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 בייטאג .·. דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

די 1-טע קוועלע
פון די ביליגסטע
זומער-לאטשעז

„LEKKOCHÓD"
צו פאבריקס-פרייזען צו בעקומען אין דער פירמע
„LEKKOCHÓD", Kilińskiego 44
אויך איז צו בעקומען אלע סארטען שיך אין א גרויסען אויסוואהל
צו נידריגע פרייזען. 8672

BILANS BRUTTO
Łódzkiego Banku Depozytowego, Sp. Akc. w Łodzi
NA DZIEŃ 1 KWIETNIA 1931 r.

Stan czynny

Kasa i sumy do dyspozycji . .	683.318.18
Waluty zagraniczne	335.010 51
Papiery wartościowe własne i ustaw. kapit zap. . . .	746.174.05
Banki krajowe	161 351.65
„ zagraniczne	638.186,76
Weksle zdyskontowane . . .	14.698.050 67
Rachunkj bieżące	7.325.729 54
Ruchomości	73 742.73
Nieruchomości	206 857.32
Różne rachunki	495 351.80
Koszty handlowe	407.557.71
Oddziały	667.629 42
Suma bilansowa:	26 438.960.34
Udzlelone gwarancje	1.586.278.55
Inkaso	3:870.639.51
Razem:	31.895.878.40

Stan bierny

Kapitały własne:		
a) zakładowy	2.520.000.—	
b) zapasowy	1.128.257.35	
*c) fundusze amortvz.	8.274.29	3 656.531.64
Wkłady		12 438.851.59
Rachunki bieżące		2.283.475.76
Zobowiązania inkasowe . . .		83.845.90
Redyskonto weksli		2.619.016.03
Banki krajowe		185 369.79
Banki zagraniczne		2.063.927.59
Procenty, prowizje i różne zyski		850.086.47
Oddziały		805 503.87
Różne rachunki		328.038,75
Zyski z lat ubiegłych		1.124.312.95
Suma bilansowa:		26.438.960.34
Zobowiązania z tyt. udziel. gwar.		1,586.278.55
Różne za inkaso		3.870.639.51
Razem:		31.895.878.40

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה
אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און
אהן בלוט-פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר
מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס
איז גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל
דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס
אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי
ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין
אין דעם כיס און דער קראנקער איז
אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען
די קישקעס ווערט ער בראנדיג און
שטארבליך. ספעציעל גוטענע הייל-
באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך
גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בע-
האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר ברעכורעהונג בעוואוסטע זיכער דעם שוערסטן און געפעהרליכסטן
בראך, אויך פאר הויקערס לאמינגען מיט הייל-גארסעטען און אפעראציע פאר
פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע אנלאגען אין די שיך. מינסטליכע
גוטענע פיס און הענט, גוטענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 מיטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונ-
בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-
טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מא-
רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.
דאנקזאגונג.
דעם ה, ספעציאליסט י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז,
וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר איינהאלטען מיר
די וואר אהערע ברוך-רופטור אנ'ערד 25 יאהר האב איך געליטען פון
שרעקליכע ווערטאג-אטאקען און הענט, א דאנקדאם גרויסען ספעציאליסט
מין איך פריי פון לײדען און פעהיג צו דער ארבייט. דערמיט דריק איך
אויס איהם מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.
Tema Rozenblum.

וועכבנעריז
כירורגישע
קליניק
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. פאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

א געהילף-
שטעפער-
נייהער
ווערט געזוכט.
צו ערפאהרען ביי קוסע
זאכאדניא 21. 6897

א פאמאצניק-
ריכטעווער
קען זיך מעלדן אין שטע-
פער-ווערקשטעטער
קילינסקיעגא 120

שטעפערינס
איבערציהערינס
ווערען געזוכט.
פיעטריקאווער 48,
וואלינונג 7. 9897

א פעהיגער
לונגערמאן
מיט 4-קלאסיג. שול-בילדונג,
מיט ערשטקל. רעפערענצען,
זוכט ארבייט בית וואס ס'זאל
בישט זיין געגען א מינימא-
לען לוין. געוואגשען אין א
גאלאנטעריע- אדער מאנו-
פאקטור - געשעפט. אפערטען
אונטער „L. C." אין ארמ.
פון דער צייטונג. 0698

א דאמען-שניידער-
געזעלען
בעשעפטיגט, ווערט פון זאפארט געזוכט
ביי י. טאהן, לימאנאווסקיעגא 13
(אלעקסאנדראווסקא) 7691

מודעה.
היינט, 8 אווענד קומט צו פאהרען פון וויען
מיט דער ווארשא-ווינער באהן דער גרויסער בע-
וואוסטער רבי אמור"ר ר' אשר'ל שליט"א
א זוהן פון דזיקיווער רבי'ן ר' מאיר'ל זצללה"ה,
א אייניקעל פון ראפשיצער רבי'ן זצללה"ה, וועל-
כער ווערט פערבעטען דורך זיינע הונדערטער
חסידים אויף שבת אין די אכסניא פון ר' הושע
פישביין, פאדזשעטשנא 29. 2685

לעטשניצע
פון דאקטוירים
ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה.
פון 1–2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען
פון 1–2 און פון 6–7
ד"ר יוסטמאן נערוועז-קראנקה. פון 12–2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף
פון 1–1½
ד"ר האנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5–6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר
פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען
פון 11–12 און פון 4–5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר.
פון 1–2
נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9–1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3–7
צאהן-טעגראהיילונג, פערמבטונגען, קאראנען, מאסטען
א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-
קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען,
פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען,
דיאטערמיע, עלעקטראליזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען איז שטאט.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134–72
נעמט אן פון 2–3 נאכמ.
און פון 7½–9 אווענד.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט
און געשלעכטס-קראנקה.,
נעמט אן פון 8 10 פריה,
פון 12—2 נאכמ. און פון
6 ביז 8.30 אוו. זונטאג פון
9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
נעמט אן אין לעטשניצע
סאניטאס Śródmiejska8
פון 2 ביז 3 נאכמ.

יעדער איינציגער
מעבעל
האט זיך אי-
בערצייגט,
אז פאר
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. וויי/צמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושנך כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם וועלט נאר מוטען איי ביורא
פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון
צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע
פארטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינק-
טליך און געוויסענהאפט געשריבען א-
לערליי בימעס: ציווילע, קארנע,
האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאציעס,
קלויזולעס, זאבאזפיעטשעניעס אויף אלע
שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין
אוישאנד ראזיעמעטשע, ווי אויך איבער-
זעצונגען אין אלע שפראכען.
בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס וע-
רען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

Dr. Z. RAKOWSKI
פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
4 צעגעלניאנא 4
פריהער צעגעלניאנא 36) טעל. 216-90,
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען. מענער - שוועכע. אלע ארט
אנאליזען. עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג
מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 9 – 2 נאכמ. און פון 5 – 9 אווענד
פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-צימער.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אווענד.

Dr. med.
H Karaś
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגערזשער 16
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אווענד.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן איינהאלט פון אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— 8
יעדע מילימעטער-שורה ... לויטער דער שטאט 60 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.